

LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen
Vakuutusyhtiö

Toimintakertomus ja tilinpäätös 2023

y-tunnus: 0134859-4

Sisällysluettelo

Hallituksen toimintakertomus 2023.....	1
1 Avaintiedot	1
2 Tilikauden merkittävät tapahtumat	2
3 Vakavaraisuus ja riskiasema.....	4
4 Tilikauden jälkeiset tapahtumat.....	5
5 Tulevaisuuden näkymät	5
6 Hallinto ja vastuullisuus	6
7 Ehdotus voiton käyttämisestä	9
Tilinpäätös 1.1. – 31.12.2023.....	10
8 Tilinpäätöstaulukot LähiTapiola Loimi-Häme	10
9 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	29
10 Riskienhallinnan liitetiedot	35
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset	40
Tilinpäätösmerkintä	41

Hallituksen toimintakertomus 2023

LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Loimi-Häme) kotipaikka on Loimaa ja y-tunnus O134859-4. Yhtiön toimialaan kuuluvat vapaaehtoiset vahinkovakuutukset ja liikennevakuutukset.

LähiTapiola Loimi-Häme kuuluu LähiTapiola-ryhmään ja yhdistellään LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiön konsernitilinpäätökseen. Vakuutusyhtyröhmän ylin emoyritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö (y-tunnus O211034-2) ja sen kotipaikkana on Espoo.

1 Avaintiedot

- Vuonna 2023 Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, korkea inflaatio, kohooneet markkinakorot ja energian hintapiikit aiheuttivat epävarmuutta talouteen. Loppuvuotta kohti epävarmuus rahoitusmarkkinoilla helpottui inflaation hidastuessa ja keskuspankkien koronnostojen päätyttyä. Epävarmuuksista huolimatta vuodesta 2023 muodostui tuloksellisesti yhtiöllemme hyvä.
- Vakavaraisuutemme säilyi vahvana ja liiketulos kehittyi positiivisesti olleen 7,6 miljoonaa euroa (-2,4 milj. € v. 2022). Tuloskehitystä tuki erityisesti hyvä sijoitustoiminnan tulos. Myös maksutulon kasvu jatkui vahvana.
- Vahinkovakuuttamisessa vahvistimme markkinajohtajan asemaamme liikennevakuuttamisessa. Liikenteen sopimusmäärillä mitattuna markkinaosuutemme on 32,7 prosenttia toisin sanoen lähes joka kolmas auto on liikennevakuutettu yhtiössämme. Myös maatilavakuuttamisessa olemme markkinajohtaja 58 prosentin markkinaosuudella.
- Keskinäisenä yhtiönä käytämme tuloksemme vakavaraisuuden vahvistamiseen, omistaja-asiakkaidemme tuotteiden ja palveluiden kehittämiseen sekä asiakashyödyn kasvattamiseen. Osallistumme palveluiden kehittämiseen, teemme edelleen merkittäviä panostuksia järjestelmä uudistuksiin, digitaalisiin palveluihin sekä automaatioon LähiTapiola ryhmän yhteisissä kehityshankkeissa.
- Vuonna 2023 työstimme yhtiömme vastuullisuusohjelmaa, joka sisältyy LähiTapiolan ryhmän yhteisiin vastuullisuustavoitteisiin. Ohjelma sisältää ryhmän yhteiset vastuullisuustavoitteiden painopisteet ja tärkeimmät

toimenpiteet vuoteen 2026 saakka. LähiTapiola Loimi-Hämeessä haluamme lisätä vahinkojen ennaltaehkäisytyömme vaikuttavuutta, varautua uusiin riskeihin ja vahvistaa edelleen asemaamme vastuullisena sijoittajana ja elämänturvaajana.

- Vuonna 2023 käyttörahastolahjoituksena lahjoitimme Kanta-Hämeen alueelle Välkky suojatievaroittimia 12 kappaletta ja jatkamme työtä Etelä-Pirkanmaan alueella tänä vuonna. Lisäksi hankimme viisi kappaletta vedenpuhdistimia Ukrainan sota-alueelle. Vedenpuhdistamishankkeeseen osallistui ryhmän yhtiöt jokainen omalla panoksellaan.
- Lisäksi LähiTapiola Loimi-Häme lahjoitti yhteensä 45 000 euroa toiminta-alueensa turvallisuuteen ja hyvinvointiin. Järjestimme sammutintarkastuksia tarkastaen 1600 sammutinta sekä 5.-luokkalaisten Sankari-koulutuksia 400 oppilaalle. Lisäksi sponsoroimme paikallisia toimijoita 70 000 eurolla. Lisäksi osallistuimme paikalliseen ruoka-apukeräykseen.

Vakuutustoiminnan volyyymi ja kannattavuus

	2023	2022
Ensivakuutuksen maksutulo, milj. eur.	48,8	46,4
Muutos %	5,3	3,1
Kate ennen tasoitusmäärän muutosta, milj. eur.	1,6	2,8
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua, %	95,8	93,2
Riskisuhde, %	62,7	60,8
Toimintakulusuhde, %	33,2	32,4

Korvaukset ja asiakasedut

	2023	2022
Maksetut korvaukset, milj. eur.	32,8	27,1
Omaetu, milj. eur.	4,3	4,2
S-bonus, milj. eur.	1,7	1,6

Tulos ja vakavaraisuus

	2023	2022
Liiketulos, milj. eur.	7,6	-2,4
Kokonaistulos, milj. eur.	8,9	-8,1
Vakavaraisuussuhde, %	290,7	311,3

Vakavaraisuussuhde = hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen (Solvensi II). Vakavaraisuuslaskenta ei kuulu lakisääteisen tilintarkastuksen piiriin.

Tunnuslukujen laskentakaavat on kuvattu tilinpäätöksen liitetiedoissa. Tuloslaskelmaerien ja ajanjaksoon liittyvien tunnuslukujen vertailukauden lukuina on käytetty vuodentakaisia vastaavan ajanjakson lukuja. Tase- ja muiden poikkileikkaustyyppisten tunnuslukujen vertailukauden lukuina on käytetty vuoden 2022 lopun lukuja. Tekstissä vertailukauden luvut ovat suluissa. Vertailukelpoisuuteen vaikuttavista eristä on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

2 Tilikauden merkittävät tapahtumat

2.1 Vahinkovakuutustoiminta

Vakuutuskantamme muodostuu henkilö- ja maatala-asiakkaista sekä pienistä ja keskisuurista yrityksistä.

LähiTapiola Loimi-Hämeen toiminnassa ja toimintakulttuurissa tulee näkyä, että olemme olemassa asiakkaitaan varten. Tavoitteenamme on tuottaa mahdollisimman suurta asiakashyötyä - yhä kilpailukyysisempään hintaan.

LähiTapiola ryhmässä kehitystyötä tehdään jatkumona ja otamme yhtiösämme välittömästi uudet toteutuneet kehityshankkeet käyttöömmee. Asiakashyötyjen kehittymistä seurataan entistä tarkemmalla tasolla ja olemme mukana ryhmän asiakaskokemusta parantavassa pilottihankkeessa. Osana digitaalista kehittämistä paransimme sekä henkilö- että yritysasiakkaidemme verkkopalveluja ja uudistimme LähiTapiola.fi-sivustomme. Yritysasiakkaiden verkkopalvelut saatiin käytäntöön vuoden 2024 alussa ja siirtyminen vanhasta uuteen on parhaillaan menossa. Digitaalisia palveluja kehittämällä helpotamme asiakkaiden itseasiointia, mutta varmistamme samalla asiantuntijapalvelun riittävän laajan saatavuuden monimutkaisempien asioiden hoidossa. Loimi-Hämeen omalle henkilöstölle olemme suunnitelleet ja toteuttaneet oman digipalvelukoulutuksen, jolloin kaikissa asiakaskohtaisissa digipalvelujen läpikäynti onnistuu. Omistaja-asiakkaidemme tyytyväisyydestä kertoo osaltaan ennätyskellisen alhainen asiakaspoistuman taso. Mittava vakuutusjärjestelmien kokonaisuudistus etenee suunnitelmien mukaisesti.

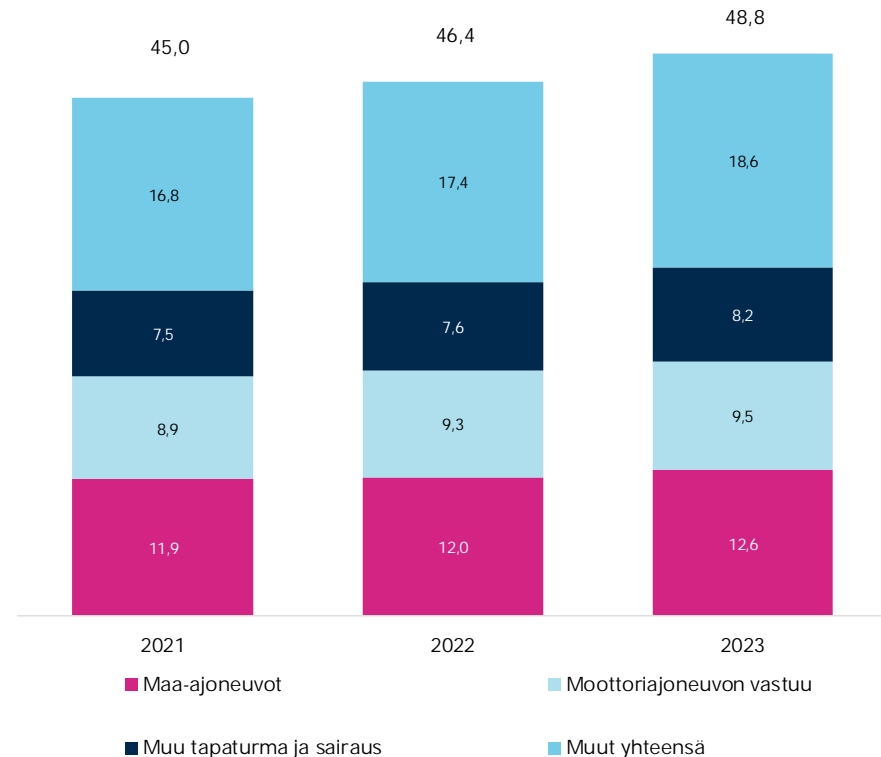
Ensivakuutuksen maksutulomme oli 48,8 miljoonaa euroa (46,4 milj. €) ja kasvua edelliseen vuoteen 5,3 prosenttia. Maksutulon kasvua tukivat korkea asiakaspysyvyys ja myynnin kasvu sekä verkossa, että henkilökohtaisen palvelun kanavissa. Vakuutuslajeista maksutulon kasvu oli voimakkainta ajoneuvojen kaskovakuutuksissa, joiden maksutulo kasvoi 4,8 prosenttia.

Vahvistimme vuoden 2023 aikana asemaamme liikennevakuutuksen markkinajohtajana: vakuutussopimusten määrällä mitattuna yhtiömme markkina-

osuus oli vuoden lopussa 32,7 prosenttia. Yhtiömme oli myös maatilavakuutuksen markkinajohtaja 58 prosentin markkinaosuudella tilojen pääasiallisena vakuutusyhtiönä.

LähiTapiola Loimi-Häme

Ensivakuutuksen maksutulon kehitys vakuutusluokkaryhmittäin, milj. eur.

Korvauskulut kasvoivat vuonna 2023 ja varsinaisen vakuutustoiminnan kannattavuutta kuvaava riskisuhde oli pitkän aikavälin keskiarvojen tasolla. Vahinkojen määrä kasvoi useissa vakuutuslajeissa yhteiskunnallisen aktiviteetin lisääntyneenä ja henkilövakuutuksissa myös hoitovelan purkautuminen ja Kela-

korvausten leikkaukset lisäsivät maksettuja korvauksia. Korkea inflaatio kasvatti korvauskuluja, kun työpanosten ja materiaalien hinnat nousivat laajasti eri palveluntuottajilla. Monissa vakuutuslajeissa on palattu pandemiaa edeltäville matalamman kannattavuuden tasolle, joita nähtiin vuosina 2018-2019.

Korvauskulumme olivat 33,0 miljoonaa euroa (30,4 milj. €) ja riskisuhteemme ilman perustekorkokulua 62,7 prosenttia (60,8 %). Omaisuuden ja toiminnan yli 300 000 euron suurvahinkoja sattui 1 kappale (2 kpl). Maksoimme asiakkaille vahinkovakuutuksen korvauksia 32,8 miljoonaa euroa (27,1 milj. €). Lisäksi hyvitimme vakuutusmaksuista keskittämisetuina 4,3 miljoonaa euroa (4,2 milj. €) ja S-ryhmän bonuksena 1,7 miljoonaa euroa (1,6 milj. €).

Vahinkovakuutuksen volyymin kasvu, inflaatio sekä panostukset liiketoiminnan kehittämiseen ovat vaikuttaneet yhtiömme toimintakuluihin. Toimintakulumme olivat 15,2 miljoonaa euroa (14,2 milj. €) ja vahinkovakuuttamisen tehokkuutta mittaava toimintakulusuhteemme nousi 0,8 prosenttiyksikköä ja oli 33,2 prosenttia (32,4 %).

Haastavasta korvaus- ja kustannuskehityksestä huolimatta vahinkovakuutus-toimintamme on pysynyt kannattavana. Vakuutustekninen katteemme ennen tasoitustasoa muutosta oli 1,6 miljoonaa euroa (2,8 milj. €). Yhdistetty kulusuhteemme ilman perustekorkokulua oli 95,8 prosenttia (93,2 %).

Vahinkovakuutuksessa korvauskuluihin sisältyy kertaluontoisia erii liittyen vastuuvelan laskuperusteiden ja laskentatavan muutoksiin. Yhteisvaikutus eristä paransi 3,5 miljoonaa euroa vakuutusteknistä katetta ennen tasoitustasoa muutosta. Muutoksista ja niiden vaikutuksista on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa.

2.2 Sijoitustoiminta ja talouden liiketoiminta

Yhtiömme sijoitustoiminnan tarkoitus on tuottaa arvoa omistaja-asiakkaillemme, ja sijoitustoiminnan tuotoilla mahdollistetaan vakavaraisuuden ylläpitäminen sekä kilpailukykyisten palveluiden tuottaminen asiakkaillemme tulevaisuudessa.

Vuosi 2023 käynnistyi epävarmoissa tunnelmissa. Venäjän hyökkäyssota, inflaatio ja rahapolitiikan kiristykset heikensivät talouksien ja rahoitusmarkkinoiden näkymiä. Vuoden jälkimmäisellä puoliskolla epävarmuus helpotti inflaation hidastuessa ja keskuspankkien lopettaessa koronnostot. Samalla rahataloudelliset olosuhteet kevenivät korkojen laskun, yrityslainojen riskilisten kutistumisen ja osakemarkkinoiden vahvistumisen myötä. Kokonaisuutena

osakkeiden ja joukkovelkakirjalainojen toteutuneet tuotot muodostuivat lopulta poikkeuksellisen vahvoiksi. Valuuttamarkkinoilla euro vahvistui dollaria vastaan, mikä heikensi dollarisijoitusten tuottoja euroissa mitattuna.

Maailman johtavat keskuspankit jatkoivat ohjauskorkojen nostoja vuoden kolmannelle neljännekselle saakka. Vaikka yksittäiset koronnostot ovat olleet poikkeuksellisen suuria, Yhdysvaltain talouskasvu on jatkanut vahvana. Euroalueella tilanne on sitä vastoin huolestuttava ja Kiinan talouden kehitys on ollut pettymys. Rahapolitiikan kiristykset vaikuttavat reaali-talouteen 6–18 kuukauden viiveellä, jonka seurauksena maailmantalous voi yllättää negatiivisesti vuonna 2024. Sijoitusmarkkinoiden ja talouspolitiikan tekijöiden näkökulmasta mahdollisen taantumun syvyys, kesto ja laajuus vaikuttavat tuleviin päätöksiin.

Vuodesta 2023 muodostui lopulta sijoituksellisesti hyvä LähiTapiola Loimi-Hämeelle ja koko LähiTapiola ryhmälle, kun sekä osake- että korkosijoitukset tuottivat selvästi positiivisesti. Ainoastaan kiinteistösijoituksissa tuotot jäivät negatiivisiksi. Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin oli 5,9 miljoonaa euroa (-5,4 milj. €). Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin oli 5,5 prosenttia (-7,8 %). Sijoituksista yli 39 prosenttia oli osakesijoituksiin luokiteltavia.

Sijoitustoiminta	2023	2022
Sijoitusten nettotuotto käyvin arvoin, %	5,5	-7,8
Korkosijoitukset	8,0	-12,5
Osakesijoitukset	6,1	-3,3
Kiinteistösijoitukset	-3,4	0,3
Sijoitusten allokaatio, %		
Korkosijoitukset	47,7	48,4
Osakesijoitukset	39,2	37,5
Kiinteistösijoitukset	13,1	14,1
Sijoitusomaisuus käyvin arvoin, milj. eur.	135,0	129,0

LähiTapiola-ryhmän monipuolisia säästämisen ja sijoittamisen palveluita tarjoavat LähiTapiola Varainhoito –konsernin yhtiöt: LähiTapiola-rahastojen ja sijoitusasiakkaiden varainhoitajana toimiva LähiTapiola Varainhoito Oy, sijoitusrahastotoimintaa harjoittava Seligson & Co Rahastoyhtiö Oyj, vaihtoeh-to-rahastojen hoitaja LähiTapiola Vaihtoeh-to-rahastot Oy tytäryhtiöineen sekä

kiinteistösijoituksia hallinnoiva LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy tytäryhtiöineen.

LähiTapiola-ryhmän henkivakuustointia harjoittava LähiTapiola Henkiyhtiö tarjoaa yksityishenkilöille ja yrityksille myönnettävät yksilölliset henkivakuutukset, ryhmähenkivakuutukset, yksilölliset eläkevakuutukset ja kapitalisaatiosopimukset sekä yrityksille myönnettävät ryhmäeläkevakuutukset. Lisäksi LähiTapiola Rahoitus Oy tarjoaa osamaksu- ja rahoitusleasingrahoitusta sekä kaupintapalveluita.

2.3 Luottoluokitus

Luottoluokittaja Standard & Poor's on tehnyt luottoluokitusarvion LähiTapiola-ryhmästä vuodesta 2019 alkaen.

Standard & Poor's antoi 17.10.2023 LähiTapiola Vahinkoyhtiölle luokituksen A vakain näkymin. Luokitukseen vaikuttivat ryhmän vahva vakavaraisuus sekä hyvä tuloksellisuus edellisvuosina. Luokitus ja näkymät olivat vastaavat kuin edellisessä luokituksessa lokakuussa 2022. Standard & Poor's näkee LähiTapiolan säilyttävän johtavan aseman kansallisessa vakuutusmarkkinassa.

3 Vakavaraisuus ja riskiasema

3.1 Vakavaraisuuden hallinta

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmän ja sen yhtiöiden riskienhallintaa. Vakavaraisuuden hallinnan lähtökohtana on, että ryhmällä ja yhtiöillä on riittävästi vakavaraisuuspääomaa veloitteidensa täyttämiseksi ottaen huomioon odotetut ja odottamattomat tappiot. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista koko ryhmän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa Vakuutusyhtiölain mukaisen vakuutusyhtiöryhmän sekä rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmittymän. Ylimpänä emoyrityksenä LähiTapiola Vahinkoyhtiön tehtävänä on varmistaa, että ryhmä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset. LähiTapiola-ryhmän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuudet lasketaan käyttämällä Solvenssi II -standardikaavaa. Vakavaraisuuslaskenta ei kuulu lakisääteisen tilintarkastuksen piiriin.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, jonka tarkoituksena on turvata LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden vakavaraisuus. Sopimus määrittelee toimintaperiaatteet päätöksentekomenettelyineen sellaista poikkeuksellista tilannetta varten, jossa jonkin ryhmään kuuluvan yhtiön vakavaraisuus on vaarantunut tai vaarantumassa. Sopimuksen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiö ja alueyhtiöt ovat velvollisia tarvittaessa pääomittamaan toista ryhmän yhtiötä edellyttäen, että pääomittavan yhtiön oma vakavaraisuus on riittävällä tasolla sekä pääomitusta tehtäessä, että sen jälkeen. Yhteisvastuusopimuksen velvoittaman pääomituksen määrä on rajoitettu suhteessa pääomittavan yhtiön omaan varallisuuteen.

Yhteisvastuusopimuksessa on sovittu myös siitä, että LähiTapiola Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön ja ryhmän varainhoitoyhtiöiden (LähiTapiola Varainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy, LähiTapiola Vaihtoehtorahastot Oy) vakavaraisuutta tuetaan tarvittaessa vastaavin periaattein takuu- ja osakepääomaosuusien mukaisissa suhteissa. Myös LähiTapiola Rahoitus Oy:n vakavaraisuuden varmistamisessa noudatetaan soveltuvin osin yhteisvastuusopimuksen periaatteita. Nämä yhtiöt eivät kuitenkaan ole yhteisvastuusopimuksen osapuolia, eivätkä ne näin ollen voi sopimukseen vedoten vaatia lisäpääomitusta.

LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöt lukeutuvat toimialan vakavaraisimpiin yhtiöihin Suomessa ja tällä hetkellä ryhmän kaikkien yhtiöiden vakavaraisuus on vahvalla tasolla. Ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskeissa kertomuksissa osoitteessa www.lahitapiola.fi. Vuotta 2023 koskeva LähiTapiola-ryhmän kertomus julkaistaan 8.4.2024 mennessä.

3.2 Vakavaraisuusasema

Vakavaraisuussuhteemme (yhtiön hyväksyttävän oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuuspääomavaatimukseen) oli 290,7 prosenttia (311,3 %). Yhtiömme vakavaraisuussuhde heikkeni hieman tilikauden aikana, pysyen kuitenkin vahvalla tasolla. Vakavaraisuussuhteen muutokseen vaikutti erityisesti osakemarkkinan myönteisen kehityksen myötä kasvaneet markkinariskit sekä korkotason lasku, joka nosti vakavaraisuuslaskennan vastuuvelan määrää.

Yhtiömme likvideettitilanne oli hyvällä tasolla tilikauden aikana. Mahdollisiin likvideettitarpeisiin on varauduttu riittävällä käteisen määrällä ja varmistaamalla, että sijoitusomaisuudessa on riittävästi likvidejä sijoituksia, jotka ovat nopeasti muutettavissa käteiseksi.

3.3 Riskiasema

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategian riskit.

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutus- tuotteiden hinnoitteluun, inflaatioon, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin sekä jälleenvakuutussuojiiin.

Markkinariski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun.

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin.

Toimintaympäristön ja strategian riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön ja toteuttamiseen liittyvät riskit. Toimintaympäristön ja strategian riskejä korostavat vakuutusallalla samanlainen talouskehityksen epävarmuus ja toimintaympäristön yhä nopeutuva muutosvauhti: muun muassa digitalisaation tuoma murros, toimialaliikumet, uudenlaiset toimijat ja yhteenliittymät, väestörakenteen muutos, kansainvälistyminen sekä ilmastonmuutos.

Suomen vaisu talouskehitys alkuvuonna 2023 sekä syksyn heikot tilastotiedot ja luottamusindikaattorit vahvistavat kuvaa finanssisektorin haastavasta toimintaympäristöstä. Suomen bruttokansantuotteen osalta ennustetaan edelleen heikkoa kehitystä vuonna 2024. Inflaation ja korkojen säilyminen korkeammalla tasolla ennakoitua pidempään voi hidastaa talouskasvun alkamista. Toimintaympäristön riskejä talouskehitykselle luovat myös esimerkiksi geopoliittiset jännitteet, Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan, energiahintojen kehitys, kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden mahdolliset häiriöt sekä kotitalouksien korkea velkaantuminen. Energiahintojen ja elinkustannusten yleinen nousu sekä korkojen kohoaminen heikentävät finanssisektorin asiakkaiden maksukykyä. Vaikka palkansaajien nimellisansioiden kehitys on säilynyt hyvänä, inflaatio pienentää jatkossakin kotitalouksien reaalisia tuloja ja käytettävissä olevia varoja. Korkeammat korot ja heikkenevä talous voivat myös vähentää palveluiden kysyntää merkittävästi.

Toimintaympäristön epävarmuudet ja erilaisten finanssisektoriin kohdistuvien sokkien toteutuminen altistavat rahoitusmarkkinat äkillisille markkinaheilahduille. Toteutuessaan varallisuuserien negatiiviset hinnanmuutokset esimerkiksi osake- ja velkakirjamarkkinoilla kasvattaisivat yhtiöiden sijoitustappioita. Lisäksi kiinteistösektorin ja rakennusalan tilanne on erityisen heikko, mikä kasvattaa sekä luottoriskejä että kiinteistö-sijoitusten arvostuksiin liittyviä riskejä.

Pidemmällä tähtäimellä finanssisektorin toimijoita haastavat epävakaaan taloudellisen toimintaympäristön lisäksi pitkäaikaiset muutostrendit, kuten ilmastonmuutoksen vaikutukset (ESG-riskit) ja niiden ehkäisyyn tähtäävät toimet, demografiset muutokset, digitalisaatio, uudet teknologiat, tuotteet ja toimintatavat sekä kyberriskit.

LähiTapiola-ryhmän riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa sekä vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

4 Tilikauden jälkeiset tapahtumat

Liiketoiminta on jatkunut tilikauden päättymisen jälkeen olennaisilta osin odotusten mukaisena.

5 Tulevaisuuden näkymät

5.1 Vahinkovakuutustoiminta

Kansantalouden näkymät vuodelle 2024 ovat heikohkot, mutta vahinkovakuutuksen markkinanäkymä on varovaisen myönteinen. Maltillistuva inflaatio ja vuonna 2024 realisoituvat palkankorotukset parantavat kuluttajien ostovoimaa. Työttömyyden merkittävää kasvua ei ole nähtävissä lyhyellä aikavälillä.

Geopoliittiset riskit ovat edelleen korkealla tasolla. Venäjän aloittama hyökkäyssota on pysyvästi muuttanut Euroopan turvallisuustilannetta ja vastakainasettelu demokratioiden ja itsevaltaisten valtioiden välillä kärjistyy. Sijoitusmarkkinoilla voidaan nähdä voimakkaita heilahteluja.

Kotimaisessa vahinkovakuutusmarkkinassa asiakasuskollisuus on korkealla tasolla ja vakuutusturvasta ei olla tinkimässä ensimmäisenä. Asiakasomistei-

senä yhtiönä LähiTapiola kehittää palveluitaan asiakkaiden tarpeiden pohjalta. Digitaalisen murroksen myötä verkkopalvelujen kehitykseen panostetaan merkittävästi.

LähiTapiolan vahinkovakuutustoiminnan kehityspanostukset kohdistuvat perusjärjestelmä uudistukseen, taloudellisen hyödyn kasvattamiseen omistaja-asiakkaillemme sekä asiointi- ja ostomahdollisuuksien parantamiseen.

5.2 Sijoitusmarkkinoiden näkymät

Sijoitustoiminnan näkymät vuodelle 2024 ovat edelleen epävarmat. Suurimmat riskit liittyvät politiikkaan ja geopolitiikkaan. Yli puolet maailman väestöstä äänestää kuluvana vuonna vaaleissa ja tulokset voivat aiheuttaa merkittävää epävakautta toimintaympäristöön. Tärkeimmät vaalit pidetään Yhdysvalloissa, jossa maalle valitaan uusi presidentti. Myös geopolitiikan osalta tilanne on aikaisempaa haastavampi: Venäjän hyökkäyssota jatkuu, Lähi-idän kriisi uhkaa eskaloitua ja Taiwanin tilanne on vaarassa kiristyä entisestään.

Suhdannenäkymä on sen sijaan edellisvuotta parempi. OECD:n ennakoivat suhdanneosoittimet kertovat jo talouden elpymisodotuksista, mutta Venäjän hyökkäyssodan laajeneminen, Lähi-idän tilanteen eskaloituminen ja sitä kautta raaka-aineiden hintojen uusi nousu kasvattaisivat alasuuntaisia riskejä. Lisäksi johtavien keskuspankkien liiallinen viivyttely rahapolitiikan kevenysten aloittamisessa ja Kiinan kiinteistösektorin tilanne aiheuttavat epävarmuutta sijoitusmarkkinoilla.

Vuosi 2024 tiivistyy sijoituksellisesti todennäköisesti siihen, ehtivätkö inflaatio ja korkotaso laskemaan riittävän nopeasti vai aiheuttavatko rahapolitiikan viime vuosien kiristykset taantumien lopulta myös Yhdysvaltoihin. Maailmanlaajuinen taloustaantuma yhdistettynä pörssiyritysten tulostason laskuun vetäisi todennäköisesti myös maailman pörssit laskuun ja aiheuttaisi sitä kautta sijoittajille tappioita. Toisaalta inflaation nopea lasku mahdollistaisi rahapolitiikan merkittävän keventämisen jo tämän vuoden aikana, jolloin sijoitusvuodesta voisi tulla hyväkin.

Näiden lähtökohtien valossa LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden sijoitustoiminnan näkymiin sisältyy edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuutta. Sijoitustuotoilla on huomattava vaikutus vakuutusyhtiön tuloksessa. Hyvän vakavaraisuustason ja vakavaraisuuden hallintaan panostamisen myötä LähiTapiola-ryhmä on hyvin varautunut sijoitusmarkkinoiden eri kehityskulkuihin.

6 Hallinto ja vastuullisuus

6.1 LähiTapiola-ryhmän rakenne

LähiTapiola-ryhmän vakuutusyhtiöt ovat keskinäisiä yhtiöitä, jolloin niiden omistajia ovat vakuutuksenottajat ja takuupääoman omistajat. LähiTapiola Vahinkoyhtiöllä on vakuutusyrittäjäryhmän ylimpänä emoyrityksenä LähiTapiola-ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavan hallinnon, vakavaraisuuden valvonnan, riskienhallinnan, sisäisen valvonnan sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä. LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisin sopimuksin. LähiTapiola Vahinkoyhtiön tilinpäätös julkaistaan osoitteessa www.lahitapiola.fi.

6.2 Hallinto ja johtamisjärjestelmä

Noudatamme hallinnossa hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutus- ja rahoitusalaan koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvin osin myös listayhtiöiden hallinnointikoodiin. LähiTapiola Vahinkoyhtiö antaa toimintakeromuksesta erillisenä dokumenttina selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suosituksen mukaisella tavalla (1.1.2020). Selvitys LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja LähiTapiola Henkiyhtiön hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on nähtävillä osoitteesta www.lahitapiola.fi.

6.2.1 Yhtiökokous

LähiTapiola Loimi-Hämeen yhtiökokous pidetään 24.04.2024. Kokouksessa tilinpäätös vuodelta 2023, päätetään yhtiön tuloksen käyttämisestä, myönnetään vastuuvapaus hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja valitaan yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistetaan lisäksi hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valitaan uudet hallintoneuvoston jäsenet.

6.2.2 Hallintoneuvosto

Hallintomalliimme vaikuttaa keskeisesti keskinäinen yhtiömuoto, jossa vakuutuksenottajat ovat yhtiömme osakkaita. Koska osakkaiden määrä on näin ollen hyvin laaja, on yhtiöiden hallintoneuvostoilla ja hallituksilla juridisten tehtäviensä ohella merkittävä rooli vakuutusyhtiöiden omistajaohjauksessa sekä yhtiöiden ja niiden osakkaiden välisenä vuorovaikutuskanavana.

Hallintoneuvostomme jäsenet ovat Schwartz Sari (puheenjohtaja), Pajula Marianna (varapuheenjohtaja), Ahonen Tella, Alitalo Sauli, Hurri Jussi, Kääriäinen Pekka, Laine Ville, Leppä-Lukkala Leena, Levonen Timo, Nygård Rolf, Perho Saara, Pietilä Sirpa, Rouhiainen Jukka, Siven Arto, Sulkonen Juha, Suolahti Anna-Maija, Terhonen Hanna-Leena, Uusi-Kämpä Heikki, Valkama Matti ja Vävilä Päivi.

Hallintoneuvoston palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä "Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset".

Hallintoneuvoston puheenjohtaja Sari Schwartz on myös LähiTapiola Keskinen Vakuutusyhtiön hallintoneuvoston jäsen.

Hallintoneuvoston jäsen Saara Perho on LähiTapiola Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön hallintoneuvoston jäsen.

6.2.2.1 Hallintoneuvoston nimitystoimikunta

Hallintoneuvoston nimitystoimikunnan tarkoituksena on varmistaa valinteesitysten valmistelun monipuolisuus ja läpinäkyvyys valittaessa jäseniä yhtiön hallintoneuvostoon ja hallitukseen. Nimitystoimikunta valmistelee esitykset koskien hallintoneuvoston sekä hallituksen henkilövalintoja.

Hallintoneuvoston nimitystoimikunnan jäsenet ovat Sari Schwartz (puheenjohtaja), Marianna Pajula, Matti Valkama ja Timo Levonen.

6.2.3 Hallitus

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Sen tulee myös huolehtia kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä.

Tilikaudella 1.1. - 31.12.2023 hallituksen puheenjohtajana toimi Markku Äijälä (toimitusjohtaja, Boreal Kasvinjalostus Oy), varapuheenjohtajana Joni Lehtonen (liikkeenjohdon neuvonantaja, Microsoft Länsi-Euroopan konttori) ja jäsenenä Timo Simula (toimitusjohtaja, Netcare Finland Oy), Krista Pohjola (esihenkilö, F-Secure Consulting), Miia Antin ja Petri Heino (talousjohtaja, Pema-mek Oy).

Hallituksen palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä "Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset".

6.2.4 Johtoryhmä

LähiTapiola Loimi-Hämeen johtoryhmä vastaa hallituksen sille antamien tehtävien valmistelusta, päätöksenteosta ja täytäntöönpanosta.

Yhtiön johtoryhmään kuuluvat Lauri Riekkola (puheenjohtaja), liiketoimenjohtaja Timo Hakola, henkilöstöpäällikkö Sauli Malinen (oto) ja hallintojohtaja Eija Torvela.

6.2.5 Toimitusjohtaja

LähiTapiola Loimi-Hämeen toimitusjohtajana toimii Lauri Riekkola. Toimitusjohtajan sijaisena toimii hallintojohtaja Eija Torvela.

Toimitusjohtajan palkat ja sitoumukset löytyvät tuloslaskelman liitteestä "Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset".

6.2.6 Tilintarkastaja

Yhtiökokous valitsi LähiTapiola Loimi-Hämeen tilintarkastajana jatkamaan KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Petter Westerback, KHT.

6.2.7 Valvova viranomainen

LähiTapiola Loimi-Häme on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

6.2.8 Lähipiiri

LähiTapiola Loimi-Hämeen lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoissa.

6.3 Henkilöstö ja palkitseminen

LähiTapiola Loimi-Hämeen henkilöstön lukumäärä oli tilikaudella keskimäärin 49 (43) henkilöä.

Kannustinpalkkiojärjestelmät ovat keskeinen osa palkitsemisjärjestelmäämme ja niiden tarkoituksena on tukea strategisten ja operatiivisten tavoitteiden saavuttamista henkilöstöä kannustamalla ja sitouttamalla. Kannustinpalkkiojärjestelmät koostuvat vuositulospalkkiojärjestelmistä ja ylimmän johdon pitkän aikavälin kannustinpalkkiojärjestelmästä. Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiola-

ryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen ja että se vastaa yhtiöryhmän pitkän aikavälin etua, ja on sopusoinnussa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinottoon.

Johdon tulospalkkiot perustuvat yhtiön tuloksiin vaikuttaviin elementteihin ja henkilöstö- ja asiakaskokemukseen. Mittarit ovat pääosin virallisiin tunnuslukuihin perustuvia. Tavoitteet johdetaan yhtiöryhmän strategiasta. Johdon pitkän aikavälin kannustinpalkkiointi perustuu yhtiöryhmän asiakaskokemuksen strategiaan tavoitteisiin, joita mitataan useamman vuoden jaksolta.

LähiTapiola Loimi-Hämeen ylimmän johdon eläkeikä 65 vuoteen. Maksettava eläke perustuu työnantajan maksamiin vakuutusmaksuihin ja niille kertyvään korkotuottoon.

Yhtiön hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle ja tämän sijaiselle tilikauden 2023 aikana maksetut palkat ja palkkiot esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. LähiTapiola-ryhmän palkitsemisperiaatteista kerrotaan tarkemmin LähiTapiola-ryhmän palkitsemisraportissa osoitteessa www.lahitapiola.fi.

6.4 Vastuullisuus

LähiTapiolan vastuullisuustyötä ohjaa LähiTapiolan ryhmästrategia ja Omistajatahto. Ydinliiketoimintomme, vakuuttaminen ja sijoittaminen, ovat myös vastuullisuustyömme tärkeimmät välineet. Vakuuttajana vahvistamme suomalaisen yhteiskunnan vakautta ja turvallisuutta. Vastuullisena sijoittajana jätämme positiivisen jälkemme maailmaan.

Vastuullisuus on LähiTapiolalle kannattavan ja pitkäjänteisen liiketoiminnan välttämätön edellytys. Tärkein tehtävämme on tarjota riittävää ja kohtuuhintaista vakuutusturvaa myös muuttuvien riskien maailmassa. Vastuullisuuden vaikuttavuuden parantaminen on yksi LähiTapiolan strategiakauden 2022–2026 viidestä tavoitteesta. Haluamme olla vaikuttavan vastuullisuuden suunnannäyttäjä toimialallamme, kaikkialla Suomessa.

LähiTapiolan-ryhmän vastuullisuusohjelma 2022–2026 ohjaa myös LähiTapiola Loimi-Hämeen vastuullisuustyötä. Vastuullisuusohjelma määrittelee ryhmän yhteiset vastuullisuustavoitteet ja tärkeimmät toimenpiteet. Yhtiön laa- timassa vastuullistyössä keskitytään oman organisaation ja kumppaneiden vastuullisuus näkökulmiin.

LähiTapiola-ryhmä on sitoutunut YK:n kestävän vakuuttamisen periaatteisiin (Principles for Sustainable Insurance). Periaatteet määrittelevät vakuutusalan vastuulliset toimintatavat, jotka tukevat YK:n kestävän kehityksen ja Pariisin

ilmastosopimuksen tavoitteita. LähiTapiola Varainhoito -konserni on sitoutunut YK:n tukemiin vastuullisen sijoittamisen periaatteisiin (Principles for Responsible Investment).

Ryhmän vastuullisuuden ohjausryhmä ohjaa vastuullisuuden kehittämistä, vastuullisuusohjelman toimeenpanoa ja varmistaa sääntelyn vaatimusten ennakoinnin. Vastuullisuuden johtamista tukee säännöllisesti kokoontuva hallinnon edustajien vastuullisuustyöryhmä.

LähiTapiola on merkittävä valtakunnallinen ja alueellinen lahjoittaja. Vuonna 2023 ryhmän yhtiöt tukivat erilaisia yhteisöjä 3,2 miljoonalla eurolla. Vuonna 2023 ryhmän yhtiöt lahjoittivat yhteensä 459 000 euroa mielen hyvinvointia tukeviin hankkeisiin ja matalan kynnyksen ennaltaehkäiseviä palveluita tarjoaville toimijoille. Paikallisyhteisöjen ja haja-asutusalueiden arjen turvallisuutta parantavia hankkeita sekä vapaaehtoisen pelastustoiminnan turvaamista ympäri Suomen yhtiöt tukivat 445 000 eurolla.

Kerromme LähiTapiola-ryhmän vastuullisuudesta ja vuoden 2023 toiminnasta erillisessä vastuullisuusraportissa, joka julkaistaan osoitteessa www.lahitapiola.fi.

LähiTapiola Loimi-Hämeessä panostamme jatkuvasti henkilöstöömme ja tavoitteemme on olla toimialueemme halutuin työnantaja. Johtamis- ja työnte- kijälupauksien toteutuminen ja jatkuva seuranta aiheiden ympärillä parantaa henkilöstökokemusta ja sen kautta ROIHU-tuloksia. Mittaamme henkilöstön tyytyväisyyttä kuukausittain Fiilismittarilla. Lisäksi huolehdimme jatkuvasti henkilöstöemme koulutuksesta ja osaamistasosta tarjoamalla heille Akatemian tuottamia tuotteisiin ja järjestelmiin liittyviä verkkokursseja ja tarvittaessa ulkopuolisten järjestämää erityiskoulutusta.

Kehitämme ja arvioimme yhtiömme sisäisiä toimintamalleja myös arjessa kvartaaleittain Arjen työpajassa, jossa on jokaisesta yhtiön tiimistä yksi edustaja.

LähiTapiola Loimi-Hämeen käyttörahoituslahjoituksemme tulee tänäkin vuonna kohdistumaan liikenneturvallisuuteen. Kasvavat peurakannat ovat ongelma Loimaan seudun liikenteelle. Tulemme tänä vuonna yhteistyökumppaneidemme kanssa parantamaan liikenneturvallisuutta älykkäiden hirvieläin- karkoittimien avulla. Jatkamme myös Wälkky suojatievaroimien lisäämistä toimialueellamme.

7 Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallituksen ehdotus

Hallitus ehdottaa LähiTapiola Loimi-Hämeen yhtiökokoukselle, että vuoden 2023 tilikauden voitto, 6 461 284,49 euroa, siirretään varmuusrahastoon, josta maksetaan takuupääoman korkona 672 696,98 euroa ja siirretään käyttörahastoon 200 000,00 euroa.

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma sen jälkeen oheisen taulukon mukaisesti.

Oma pääoma ehdotuksen jälkeen:

Oma pääoma, eur.	33 037 309,84
Pohjarahasto	1 207 203,66
Takuupääoma	12 164 502,35
Varmuusrahasto	18 941 219,85
Käyttörahasto	724 383,98

Tilinpäätös 1.1. – 31.12.2023

8 Tilinpäätöstaulukot LähiTapiola Loimi-Häme

8.1 Tuloslaskelma, LähiTapiola Loimi-Häme

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA	Liite	1.1.2023 - 31.12.2023	1.1.2022 - 31.12.2022
Vakuutusmaksutuotot			
Vakuutusmaksutulo	1	48 847 978,00	46 382 941,87
Jälleenvakuuttajien osuus		-1 614 451,03	-1 870 993,63
Vakuutusmaksutulo omalla vastuulla		47 233 526,97	44 511 948,24
Vakuutusmaksuvastuun muutos		-1 265 324,00	-543 935,00
Vakuutusmaksuvastuun muutos yhteensä		-1 265 864,00	-543 395,00
Vakuutusmaksutuotot yhteensä		45 967 662,97	43 968 553,24
Korvauskulut			
Maksetut korvaukset		-36 686 019,65	-30 534 000,35
Jälleenvakuuttajien osuus		630 311,36	419 839,69
Maksetut korvaukset omalla vastuulla		-36 055 708,29	-30 114 160,66
Korvausvastuun muutos		2 539 988,00	-1 119 120,00
Jälleenvakuuttajien osuus		532 428,35	814 540,33
Korvausvastuun muutos yhteensä		3 072 416,35	-304 579,67
Korvauskulut yhteensä		-32 983 291,94	-30 418 740,33
Liikekulut	3	-11 384 432,65	-10 760 697,24
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta		1 599 938,38	2 789 115,67
Vakuutustekninen kate	2	1 599 938,38	2 789 115,67
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA	Liite	1.1.2023 - 31.12.2023	1.1.2022 - 31.12.2022
Vakuutustekninen kate		1 599 938,38	2 789 115,67
Sijoitustoiminnan nettotuotot			
Sijoitustoiminnan tuotot	4	7 129 372,08	3 090 943,18
Sijoitustoiminnan kulut	4	-1 263 021,55	-8 447 818,33
Sijoitustoiminnan nettotuotot yhteensä		5 866 350,53	-5 356 875,15
Muut tuotot			
Muut	4	1 345 856,34	1 218 195,65
Muut kulut			
Muut	4	-1 185 644,25	-1 076 794,69
Voitto varsinaisesta toiminnasta		7 626 501,00	-2 426 358,52
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		7 626 501,00	-2 426 358,52
Tuloverot			
Tilikauden vero		-1 168 208,62	0,00
Aikaisempien tilikausien verot		2 992,11	-13 269,44
Tuloverot yhteensä		-1 165 216,51	-13 269,44
TILIKAUDEN VOITTO		6 461 284,49	-2 439 627,96

8.2 Tase, LähiTapiola Loimi-Häme

VASTAAVAA	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Aineettomat hyödykkeet			
Muut pitkävaikuttaiset menot	8	3 273 532,83	3 114 356,65
Sijoitukset			
Kiinteistösijoitukset	6		
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet		2 014 655,61	2 295 499,10
Kiinteistösijoitukset yhteensä		2 014 655,61	2 295 499,10
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä	7		
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä		42 906 053,87	42 738 557,98
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä yhteensä		42 906 053,87	42 738 557,98
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	7	80 403 517,56	74 563 948,72
Rahoitusmarkkinavälineet		1 000 000,01	1 133 271,72
Muut sijoitukset yhteensä		81 403 517,57	75 697 220,44
Sijoitukset yhteensä		126 324 227,05	120 731 277,52
Saamiset	13		
Ensivakuutustoiminnasta			
Vakuutuksenottajilta		10 515 664,48	9 574 542,64
Ensivakuutustoiminnasta yhteensä		10 515 664,48	9 574 542,64
Jälleenvakuutustoiminnasta		413 115,02	280 425,32
Muut saamiset		502 036,19	381 420,46
Saamiset yhteensä		11 430 815,69	10 236 388,42
Muu omaisuus			
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto	8	72 835,84	97 114,47
Muut aineelliset hyödykkeet		42 005,00	76 690,00
Aineelliset hyödykkeet yhteensä		114 840,84	173 804,47
Rahat ja pankkisaamiset		2 465 031,07	3 384 521,36
Muu omaisuus		7 400,27	7 400,27
Muu omaisuus yhteensä		2 587 272,18	3 565 726,10
Korot ja vuokrat		28 692,59	19 080,20
Muut siirtosaamiset		127 223,36	413 536,74
Siirtosaamiset yhteensä		155 915,95	432 616,94
VASTAAVAA YHTEENSÄ		143 771 763,70	138 080 365,63

VASTATTAVAA	Liite	31.12.2023	31.12.2022
Oma pääoma	9		
Pohjarahasto		1 207 203,66	1 207 203,66
Takuupääoma		12 164 502,35	12 164 502,35
Muut rahastot		13 877 016,32	16 344 300,02
Tilikauden voitto/tappio		6 461 284,49	-2 439 627,96
Oma pääoma yhteensä		<u>33 710 006,82</u>	<u>27 276 378,07</u>
Vakuutustekninen vastuovelka			
Vakuutusmaksuvastuu		19 612 543,00	18 347 219,00
Jälleenvakuuttajien osuus		0,00	-540,00
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä		<u>19 612 543,00</u>	<u>18 346 679,00</u>
Korvausvastuu		61 845 047,00	64 385 035,00
Jälleenvakuuttajien osuus		-4 473 306,12	-3 940 877,77
Korvausvastuu yhteensä		<u>57 371 740,88</u>	<u>60 444 157,23</u>
Tasoitusmäärä		<u>27 479 263,00</u>	<u>27 479 263,00</u>
Vakuutustekninen vastuovelka yhteensä		104 463 546,88	106 270 099,23
Pakolliset varaukset			
Muut pakolliset varaukset	11	<u>2 978,00</u>	<u>12 142,00</u>
Pakolliset varaukset yhteensä		2 978,00	12 142,00
Velat	13		
Ensivakuutustoiminnasta		832 817,03	817 785,69
Jälleenvakuutustoiminnasta		3 121,98	4 783,54
Muut velat		<u>3 390 935,52</u>	<u>2 445 179,67</u>
Velat yhteensä		<u>4 226 874,53</u>	<u>3 267 748,90</u>
Siirtovelat	13	1 368 357,47	1 253 997,43
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u><u>143 771 763,70</u></u>	<u><u>138 080 365,63</u></u>

8.3 Epäsuora rahoituslaskelma, LähiTapiola Loimi-Häme

	2023	2022
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto varsinaisesta toiminnasta	7 626 501,00	-2 426 358,52
Oikaisut		
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	-1 806 552,35	847 974,67
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	-4 494 342,85	7 530 290,36
Pakollisten varausten muutos	-9 164,00	5 922,00
Suunnitelman mukaiset poistot	641 140,65	674 999,57
Muut oikaisut	263 181,37	-529 132,92
<i>Rahavirta ennen käyttö pääoman muutosta</i>	2 220 763,82	6 103 695,16
Käyttöpääoman muutos:		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-)/vähennys (+)	-917 726,28	-902 109,08
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+)/vähennys (-)	1 073 485,67	485 393,56
<i>Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja</i>	2 376 523,21	5 686 979,64
Maksetut välittömät verot	-1 165 216,51	-13 269,44
Liiketoiminnan rahavirta yhteensä	1 211 306,70	5 673 710,20
Investointien rahavirta		
Investoinnit sijoituksiin (pl. rahavarat)	-1 103 501,80	-5 467 696,07
Luovutustulot sijoituksista (pl. rahavarat)	-263 181,37	529 132,92
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot (netto)	-736 458,08	-615 846,30
Investointien rahavirta yhteensä	-2 103 141,25	-5 554 409,45
Rahoituksen rahavirta		
Maksetut osingot/takuupääoman korot ja muu voitonjako	-27 655,74	-598 857,15
Rahoituksen rahavirta yhteensä	-27 655,74	-598 857,15
Rahavarojen muutos	-919 490,29	-479 556,40
Rahavarat tilikauden alussa	3 384 521,36	3 864 077,76
Rahavarat tilikauden lopussa	2 465 031,07	3 384 521,36

8.4 Tunnusluvut, LähiTapiola Loimi-Häme

	2023	2022	2021	2020	2019
Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Liiketulos	7,6	-2,4	4,3	1,6	0,1
Kokonaistulos	8,9	-8,1	6,6	-0,6	5,7
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvo) prosentteina	5,5	-7,8	4,3	-0,2	7,5
Kokonaispääoman tuotto, %	6,3	-5,4	4,8	0,0	4,6
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	49	43	45	49	46
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	49	43	45	49	46
Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut					
Vakuutusmaksutulo	48,8	46,4	45,0	43,4	42
Vahinkosuhte ilman perustekorkokulua, %	71,1	68,7	73,8	74,5	81,8
Vahinkosuhte, %	71,8	69,2	74,7	75,7	83,2
Liikekulusuhte, %	24,8	24,5	23,4	24,5	25,8
Yhdistetty kulusuhte ilman perustekorkokulua, %	95,8	93,2	97,2	98,9	107,6
Yhdistetty kulusuhte, %	96,5	93,7	98,1	100,2	108,9

8.5 Liitetiedot, LähiTapiola Loimi-Häme

Tuloslaskelman liitteet, LähiTapiola Loimi-Häme

1. Vakuutusmaksutulo	2023	2022
Ensivakuutus		
Kotimaasta	48 847 978,00	46 382 941,87
Ensivakuutus yhteensä	48 847 978,00	46 382 941,87
<i>Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta</i>	<u>48 847 978,00</u>	<u>46 382 941,87</u>

1.1 Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät	2023	2022
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista	113 653,56	105 948,57
Jakojärjestelmämaksut	1 165 500,97	1 117 196,61
Vakuutusmaksuvero	9 977 065,52	9 846 994,03
Palosuojelumaksu	136 438,54	136 049,55
Liikenneturvallisuusmaksu	122 684,08	93 625,28
<i>Yhteensä</i>	<u>11 515 342,67</u>	<u>11 299 814,04</u>

2. Vakuutusluokkaryhmittäinen tulos

		Vakuutus- maksutulo ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Vakuutus- maksutuotot ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Korvauskulut ennen jälleen- vakuuttajien osuutta	Liikekulut ennen jälleen- vakuuttajien palkkioita ja voitto-osuuksia	Jälleen- vakuuttajien osuus	Vakuutus- tekeminen ennen sijoitus- toiminnan nettotuottoa
Muu tapaturma ja sairaus	2023	8 159 980,20	7 836 470,20	-6 095 612,46	-1 957 819,38	-13 475,23	-230 436,87
	2022	7 642 213,13	7 594 516,13	-4 846 632,73	-1 841 545,86	-11 226,06	895 111,48
	2021	7 464 881,42	7 367 951,42	-3 820 836,06	-1 713 459,97	-11 244,63	1 822 410,76
Moottorijoneuvon vastuu	2023	9 473 575,68	9 357 439,68	-4 679 093,14	-2 387 981,67	456 941,41	2 747 306,28
	2022	9 308 878,57	9 124 066,57	-4 843 079,23	-2 161 957,51	-592 888,63	1 526 141,20
	2021	8 882 060,56	8 784 064,56	-10 901 144,42	-2 009 411,87	587 032,07	-3 539 459,66
Maa-ajoneuvot	2023	12 605 324,74	12 313 547,74	-11 278 598,41	-3 025 086,76	-32 970,52	-2 023 107,95
	2022	12 028 062,75	11 918 481,75	-10 133 731,08	-2 850 896,90	-24 218,67	-1 090 364,90
	2021	11 864 051,87	11 694 050,87	-9 751 832,06	-2 661 526,88	-68 300,77	-787 608,84
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	2023	571 222,13	546 713,13	-389 218,56	-91 845,52	-676,73	64 972,32
	2022	500 827,48	432 250,48	-137 004,37	-86 390,69	-541,64	208 313,78
	2021	393 654,94	365 262,94	-187 865,78	-76 539,29	-479,12	100 378,75
Palo- ja muu omaisuusvahinko	2023	14 964 065,27	14 512 180,27	-9 589 215,15	-3 487 801,87	-586 146,86	849 016,39
	2022	14 007 106,49	13 927 244,49	-10 315 612,80	-3 359 399,91	205 030,81	457 262,59
	2021	13 667 704,68	13 599 592,68	-7 490 336,50	-3 149 337,16	-486 212,23	2 473 706,79
Vastuu	2023	1 484 293,44	1 457 751,44	-1 032 820,20	-322 040,16	-9 554,13	93 336,95
	2022	1 389 529,84	1 364 946,84	-591 681,24	-302 914,90	-8 265,80	462 084,90
	2021	1 303 083,58	1 278 095,58	-622 911,06	-282 685,32	-8 711,14	363 788,06
Oikeusturva	2023	1 172 320,39	1 143 033,39	-851 164,84	-258 097,29	0,00	33 771,26
	2022	1 097 818,81	1 073 558,81	-632 023,21	-242 769,11	0,00	198 766,49
	2021	1 023 221,98	1 011 052,98	-531 041,35	-227 576,82	0,00	252 434,81
Muut	2023	417 196,15	415 518,15	-230 308,89	-95 333,36	-24 795,90	65 080,00
	2022	408 504,80	403 941,80	-153 355,69	-89 671,53	-29 114,45	131 800,13
	2021	373 269,40	371 319,40	-120 057,02	-84 703,53	-22 370,23	144 188,62
Ensivakuutus yhteensä	2023	48 847 978,00	47 582 654,00	-34 146 031,65	-11 626 006,01	-210 677,96	1 599 938,38
	2022	46 382 941,87	45 839 006,87	-31 653 120,35	-10 935 546,41	-461 224,44	2 789 115,67
	2021	44 971 928,43	44 471 390,43	-33 426 024,25	-10 205 240,84	-10 286,05	829 839,29
Yhteensä	2023	48 847 978,00	47 582 654,00	-34 146 031,65	-11 626 006,01	-210 677,96	1 599 938,38
	2022	46 382 941,87	45 839 006,87	-31 653 120,35	-10 935 546,41	-461 224,44	2 789 115,67
	2021	44 971 928,43	44 471 390,43	-33 426 024,25	-10 205 240,84	-10 286,05	829 839,29
Tasoisuuden muutos	2023						0,00
	2022						0,00
	2021						462 922,00
Vakuutustekninen kate	2023						1 599 938,38
	2022						2 789 115,67
	2021						1 292 761,29

3. Liikekulut sekä henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.1 Kokonaisliikekulut toiminnoittain

	2023	2022
Maksetut korvaukset	3 860 164,96	3 463 798,65
Liikekulut	11 384 432,65	10 760 697,24
Sijoitustoiminnan hoitokulut	254 828,09	235 532,53
Muut kulut	1 174 534,27	1 065 269,87
<i>Yhteensä</i>	<u>16 673 959,97</u>	<u>15 525 298,29</u>

3.2 Tuloslaskelman erä liikekulut	2023	2022
Vakuutusten hankintamenot		
Ensivakuutuksen palkkiot	3 010 046,02	2 802 794,78
Muut vakuutusten hankintamenot	2 958 659,37	2 905 470,11
	<u>5 968 705,39</u>	<u>5 708 264,89</u>
Vakuutusten hoitokulut	3 510 222,31	3 211 047,12
Hallintokulut	2 147 078,31	2 016 234,40
Menevän jälleenvakuutuksen palkkiot ja voitto-osuudet	-241 573,36	-174 849,17
<i>Yhteensä</i>	<u>11 384 432,65</u>	<u>10 760 697,24</u>

3.3 Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot

3.3.1 Henkilöstökulut	2023	2022
Palkat ja palkkiot	3 002 904,82	2 623 313,13
Eläkekulut	619 743,16	521 060,17
Muut henkilösivukulut	100 871,69	69 780,27
<i>Yhteensä</i>	<u>3 723 519,67</u>	<u>3 214 153,57</u>

3.3.2 Johdon palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset

Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja/toimitusjohtajan sijainen		
Palkat ja palkkiot	323 915,00	300 632,83
Eläkesitoumukset	Toimitusjohtajan ja varatoimitusjohtajan/toimitusjohtajan sijaisen eläkeikä/eroamisikä määräytyy lain mukaan.	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	
Hallitus ja hallituksen varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	97 700,00	88 100,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia	
Hallintoneuvosto ja hallintoneuvoston varajäsenet		
Palkat ja palkkiot	54 700,00	49 100,00
Eläkesitoumukset	Ei eläkesitoumuksia	
Annetut rahalainat ja niiden ehdot	Ei annettu rahalainoja	
Annetut vakuudet ja vastuusitoumukset	Ei annettu vakuuksia ja vastuusitoumuksia	

3.3.3 Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Henkilöstö	49	43
------------	----	----

3.4 Tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin

	2023	2022
Tilintarkastus	10 485,18	8 358,80
Tilintarkastuslain 1§:n 1:n momentin 2 kohdassa		
Muut palvelut	52,51	0,00
<i>Yhteensä</i>	<u>10 537,69</u>	<u>8 358,80</u>

4. Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely sekä muiden tuottojen ja kuluja erittely

4.1 Sijoitustoiminnan nettotuoton erittely

Sijoitustoiminnan tuotot	2023	2022
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin		
Osinkotuotot	1 430 476,78	1 072 791,97
Korkotuotot	133,04	0,00
<i>Yhteensä</i>	<u>1 430 609,82</u>	<u>1 072 791,97</u>
Tuotot kiinteistösijoituksista muihin yrityksiin		
Muut tuotot	77 540,40	81 091,60
<i>Yhteensä</i>	<u>77 540,40</u>	<u>81 091,60</u>
Tuotot muista sijoituksista		
Osinkotuotot	103 074,97	578 499,77
Korkotuotot	158 775,13	97 467,61
Muut tuotot	341 551,20	296 800,22
<i>Yhteensä</i>	<u>603 401,30</u>	<u>972 767,60</u>
<i>Yhteensä</i>	2 111 551,52	2 126 651,17
Arvon alentumisten palautukset	4 821 558,56	200 067,93
Myyntivoitot	<u>196 262,00</u>	<u>764 224,08</u>
<i>Sijoitustoiminnan tuotot yhteensä</i>	7 129 372,08	3 090 943,18
Sijoitustoiminnan kulut		
Kulut kiinteistösijoituksista		
Muut yritykset	-252 765,44	-277 950,61
<i>Yhteensä</i>	<u>-252 765,44</u>	<u>-277 950,61</u>
Kulut muista sijoituksista	-180 717,68	-163 173,95
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut		
Samana konsernin yritykset	-8 653,95	0,00
Muut yritykset	-29 330,28	-36 349,21
<i>Yhteensä</i>	<u>-37 984,23</u>	<u>-36 349,21</u>
<i>Yhteensä</i>	-471 467,35	-477 473,77
Arvon alentumiset ja poistot		
Arvon alentumiset	-327 215,71	-7 730 358,29
Rakennusten suunnitelmapoistot	-4 895,12	-4 895,11
<i>Yhteensä</i>	<u>-332 110,83</u>	<u>-7 735 253,40</u>
Myyntitappiot	-459 443,37	-235 091,16
<i>Sijoitustoiminnan kulut yhteensä</i>	-1 263 021,55	-8 447 818,33
<i>Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvonkorotuksia ja niiden oikaisua</i>	5 866 350,53	-5 356 875,15
<i>Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa</i>	<u>5 866 350,53</u>	<u>-5 356 875,15</u>

4.2 Muiden tuottojen ja kulujen erittely

Muut tuotot	2023	2022
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan tuotot	1 283 562,52	1 192 616,53
Muut tuotot	62 293,82	25 579,12
<i>Yhteensä</i>	<u>1 345 856,34</u>	<u>1 218 195,65</u>
Muut kulut		
Palvelumyynnin ja liitännäistoiminnan kulut	-1 174 534,27	-1 065 269,87
Muut kulut	-11 109,98	-11 524,82
<i>Yhteensä</i>	<u>-1 185 644,25</u>	<u>-1 076 794,69</u>

Taseen liitteet, LähiTapiola Loimi-Häme

5. Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero sekä ei-suojaavien johdannaisten arvostusero

5.1 Sijoitusten käypä arvo ja arvostusero

Sijoitukset	2023		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	212 227,69	678 427,69	678 427,69
Muut kiinteistöosakkeet	1 336 227,92	1 336 227,92	1 336 227,92
	1 548 455,61	2 014 655,61	2 014 655,61
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	42 906 053,87	42 906 053,87	44 928 017,77
	42 906 053,87	42 906 053,87	44 928 017,77
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	80 403 517,56	80 403 517,56	84 520 772,40
Rahoitusmarkkinavälineet	1 000 000,01	1 000 000,01	1 002 973,05
	81 403 517,57	81 403 517,57	85 523 745,45
	125 858 027,05	126 324 227,05	132 466 418,83

Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonorotuksia		466 200,00	
Muita arvonorotuksia		0,00	466 200,00

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus) 6 142 191,78

Sijoitukset	2022		
	Jäljellä oleva hankintameno	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Kiinteistösijoitukset			
Kiinteistöt	224 351,26	690 551,26	695 446,37
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	125 000,00	125 000,00	125 000,00
Muut kiinteistöosakkeet	1 479 947,84	1 479 947,84	1 489 316,00
	1 829 299,10	2 295 499,10	2 309 762,37
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	42 738 557,98	42 738 557,98	45 089 510,46
	42 738 557,98	42 738 557,98	45 089 510,46
Muut sijoitukset			
Osakkeet ja osuudet	74 563 948,72	74 563 948,72	77 050 553,08
Rahoitusmarkkinavälineet	1 133 271,72	1 133 271,72	1 126 979,55
	75 697 220,44	75 697 220,44	78 177 532,63
	120 265 077,52	120 731 277,52	125 576 805,46

Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:

Korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenoerotusta	481,39
---	--------

Kirjanpitoarvo sisältää			
Tuloutettuja arvonorotuksia		466 200,00	
Muita arvonorotuksia		0,00	466 200,00

Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus) 4 845 527,94

6. Kiinteistösijoitukset

	2023	
Kiinteistösijoitusten muutokset:	Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	
Hankintameno 1.1.	2 740 138,19	
Vähennykset	-125 000,00	
Hankintameno 31.12.	2 615 138,19	
Kertyneet poistot 1.1.	-10 198,15	
Tilikauden poistot	-4 895,12	
Kertyneet poistot 31.12.	-15 093,27	
Arvonalentumiset 1.1.	-900 640,94	
Tilikauden arvonalentumiset	-150 948,37	
Arvonalentumiset 31.12.	-1 051 589,31	
Arvonkorotukset 1.1.	466 200,00	
Arvonkorotukset 31.12.	466 200,00	
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>2 014 655,61</u>	
Omassa käytössä olevat kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet:		
Jäljellä oleva hankintameno	255 006,57	
Kirjanpitoarvo	255 006,57	
Käypä arvo	255 006,57	

7. Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrietyksissä

Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	2023	2022
Hankintameno 1.1.	43 289 688,40	38 408 874,63
Lisäykset	1 070 734,55	6 436 871,54
Vähennykset	-1 030 980,37	-1 556 057,77
Hankintameno 31.12.	43 329 442,58	43 289 688,40
Arvonalentumiset 1.1.	-551 130,42	-476 087,88
Tilikauden arvonalentumiset	0,00	-99 005,03
Arvonalentumisten palautukset	127 741,71	23 962,49
Arvonalentumiset 31.12.	<u>-423 388,71</u>	<u>-551 130,42</u>
Kirjanpitoarvo 31.12.	<u>42 906 053,87</u>	<u>42 738 557,98</u>

7.1 Sijoitukset LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluvissa yrityksissä

Osakkeet ja osuudet, käyttöömaisuus	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö	3)	Espoo	1,3 745 350 325,58	73 881 193,69
LähiTapiola Palvelut Oy	3)	Espoo	0,7 13 559 515,69	3 424 562,99
LähiTapiola Rahoitus Oy	3)	Espoo	0,5 108 584 461,58	1 506 571,72
LähiTapiola Varainhoito Oy-konserni	3)	Espoo	0,6 69 082 846,73	-4 491 713,39
Yhteensä			936 577 149,58	74 320 615,01

Osakkeet ja osuudet, sijoitusomaisuus	Kotipaikka	Osuus osakkeista %	Oma pääoma	Tilikauden voitto/tappio
LähiTapiola Kiinteistösijoitus I Ky	3)	Espoo	2,8 23 664 786,88	540 856,13
LähiTapiola KR PK2 Ky -konserni	3)	Espoo	3,3 12 945 870,51	-1 793 205,35
LähiTapiola Pääomasijoitus V Ky	3)	Espoo	0,6 54 696 477,25	-4 321 879,67
LähiTapiola Pääomasijoitus GP Oy	3)	Espoo	1,2 354,71	-68,50
LähiTapiola Pääomasijoitus I Ky	3)	Espoo	1,2 69 149 885,83	5 403 947,01
LähiTapiola Pääomasijoitus III Ky	3)	Espoo	1,5 74 314 628,14	3 196 732,79
LähiTapiola Rahoitusyhtiö I Ky	3)	Espoo	2,5 556 517 019,43	18 154 569,24
LähiTapiola Tampereen Tornit Ky	3)	Espoo	1,1 41 683 912,15	-831 331,45
LähiTapiola Tontit GP I Oy	3)	Espoo	1,4 138 855,13	4 428,48
LähiTapiola Tontit I Ky	3)	Espoo	1,4 43 663 936,93	2 563 936,85
LähiTapiola Tontit II Ky	3)	Espoo	1,6 54 021 491,21	2 011 572,47
LähiTapiola Yhteiset Kiinteistöt Ky	3)	Espoo	3,8 172 177 672,51	466 579,72
LähiTapiola Yritysrahoitus I Ky	3)	Espoo	2,4 617 121 523,74	34 745 086,02
Tapiola KR IV Ky	3)	Espoo	2,1 759 254,60	-91 183,26
Yhteensä			1 720 855 669,02	60 050 040,48

1) Tytäryhtiö

2) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportoijalle omistusyhteisyriys.

3) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, joka on raportoijalle muu sijoitus.

4) LähiTapiola-ryhmän konsernitilinpäätökseen kuuluva tytäryhtiö, jota ei yhdistellä.

7.2 Muut sijoitukset

Arvopaperi	Osuus osakkeista %	Määrä	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kotivaltio
Kotimaiset yhtiöt, noteeratut					
Muut		23 005,00	122 241,52	142 896,05	
Yhteensä		23 005,00	122 241,52	142 896,05	
Kotimaiset yhtiöt, noteeraamattomat					
Muut		177,00	200,00	200,00	
Yhteensä		177,00	200,00	200,00	

Sijoitusrahastot			
BNP Paribas Global Senior Corporate Loans	1 975 660,01	1 975 660,01	Ranska
LähiTapiola Eurooppa HY ESG A	1 759 176,06	1 759 176,06	Suomi
LähiTapiola Eurooppa Ilmastoindeksi A	1 743 985,52	2 353 624,12	Suomi
LähiTapiola High Yield A	3 520 987,55	3 678 959,09	Suomi
LähiTapiola Hyvinvointi ESG A	818 528,76	916 600,65	Suomi
LähiTapiola Kasvu ESG A	581 134,70	640 031,91	Suomi
LähiTapiola Kehittynyt Aasia ESG A	1 630 830,64	1 897 917,81	Suomi
LähiTapiola Kehittyvät Korkomarkkinat A	2 637 492,68	2 637 492,68	Suomi
LähiTapiola Kestävä Vaikuttajakorko A	8 762 628,16	8 762 628,16	Suomi
LähiTapiola Kestävä Ympäristö A	587 908,27	635 540,84	Suomi
LähiTapiola Korkomaailma A	1 234 369,05	1 299 239,35	Suomi
LähiTapiola Pitkäkorko ESG A	6 350 399,60	6 350 399,60	Suomi
LähiTapiola Pohjoinen Yrityskorko ESG A	1 895 664,85	2 087 028,40	Suomi
LähiTapiola Pohjoismaat ESG A	490 036,05	567 422,38	Suomi
LähiTapiola Reaalikorko ESG A	2 209 124,09	2 209 124,09	Suomi
LähiTapiola Sijoituskiinteistöt A	1 998 436,71	2 156 313,21	Suomi
LähiTapiola Suoja A	1 518 630,08	1 686 178,94	Suomi
LähiTapiola USA Ilmastoindeksi A	1 287 974,25	2 394 520,98	Suomi
LähiTapiola USA Keskiuuret ESG A	481 809,74	667 326,00	Suomi
LähiTapiola Yhteisö Eurooppa ESG IV B	2 315 907,27	2 896 791,73	Suomi
LähiTapiola Yhteisö Pitkäkorko ESG IV B	6 260 042,04	6 260 042,04	Suomi
LähiTapiola Yhteisö USA ESG IV B	1 175 000,00	1 267 230,59	Suomi
LähiTapiola Yhteisö Yrityskorko ESG IV B	8 418 351,95	8 418 351,95	Suomi
LähiTapiola Yrityskorko ESG A	11 900 829,18	11 900 829,18	Suomi
PIMCO GIS Emerging Markets Bond ESG Fund	1 307 116,21	1 307 116,21	Irlanti
S-Pankki Fenno Osake	826 719,04	931 628,04	Suomi
S-Pankki Kehittyvät Markkinat ESG Osake	684 794,63	763 293,47	Suomi
Seligson & Co Kehittyvät Markkinat A	550 000,00	557 000,70	Suomi
iShares EUR Govt Bond 15-30yr UCITS ETF	2 104 200,00	2 104 200,00	Irlanti
Muut	891 829,34	934 498,54	
Yhteensä	77 919 566,43	82 016 166,73	
Pääomasijoitusrahastot			
Muut	445 229,53	445 229,53	
Yhteensä	2 361 509,62	2 361 509,62	
Muut sijoitukset, osakkeet ja osuudet yhteensä	23 182,00	80 403 517,57	84 520 772,40

8. Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset

2023

	Aineettomat oikeudet ja pitkävaikutteiset menot	Ennakkomaksut	Kalusto
Hankintameno 1.1.	5 199 721,11	531 981,00	471 320,88
Lisäykset	102 836,00	668 307,08	0,00
Siirrot erien välillä	214 184,00	-214 184,00	0,00
Hankintameno 31.12.	5 516 741,11	986 104,08	471 320,88
Kertyneet poistot 1.1.	-2 617 345,46	0,00	-374 206,41
Tilikauden poistot	-611 966,90	0,00	-24 278,63
Kertyneet poistot 31.12.	-3 229 312,36	0,00	-398 485,04
Kirjanpitoarvo 31.12.	2 287 428,75	986 104,08	72 835,84

9. Oman pääoman muutokset ja arvonnkorotusrahaston erittely

9.1 Oman pääoman muutokset	1.1.2023	Lisäykset	Vähennykset	31.12.2023
Pohjarahasto	1 207 203,66	0,00	0,00	1 207 203,66
Takuupääoma	12 164 502,35	0,00	0,00	12 164 502,35
Varmuusrahasto	15 792 260,30	0,00	-2 439 627,96	13 352 632,34
Käyttörahaso	552 039,72	0,00	-27 655,74	524 383,98
Tilikauden voitto	-2 439 627,96	6 461 284,49	2 439 627,96	6 461 284,49
<i>Oman pääoman muutokset yhteensä</i>	<u>27 276 378,07</u>	<u>6 461 284,49</u>	<u>-27 655,74</u>	<u>33 710 006,82</u>

9.3 Laskelma voitonjakokelpoisista varoista

31.12.2023

Tilikauden voitto	6 461 284,49
+ Muu vapaa pääoma	
Varmuusrahasto	13 352 632,34
Käyttörahaso	524 383,98
<i>Voitonjakokelpoiset varat yhteensä</i>	<u>20 338 300,81</u>

10. Korvausvastuu

2023

2022

Korvausvastuun riittävyys

Muu tapaturma ja sairaus	-29 694,20	193 139,87
Moottoriajoneuvon vastuu	2 219 498,69	2 026 873,15
Maa-ajoneuvot	-56 466,23	393 754,98
Alukset, ilma-alukset, raiteilla liikk. kalusto ja kuljetus	9 255,88	76 072,49
Palo- ja muu omaisuusvahinko	37 977,05	-51 457,00
Vastuu	246 290,62	249 150,93
Oikeusturva	-233 367,79	-196 310,01
Muut	-2 981,99	26 904,67
	<u>2 190 512,03</u>	<u>2 718 129,08</u>

11. Muut pakolliset varaukset

2023

2022

Keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraus	2 978,00	12 142,00
	<u>2 978,00</u>	<u>12 142,00</u>

12. Laskennalliset verovelat

2023

2022

Arvostuseroista laskettu verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana

	307 250,00	241 300,00
	<u>307 250,00</u>	<u>241 300,00</u>

13. Saamiset ja velat

13.1 Saamisten erittely

2023

2022

Saamiset saman konsernin yrityksiltä

Muut saamiset	2 729,04	3 224,00
	<u>2 729,04</u>	<u>3 224,00</u>

13.2 Velkojen erittely	2023	2022
Velat saman konsernin yrityksille		
Ostovelat	338 312,47	339 753,00
Muut velat	291 675,13	222 961,93
	<u>629 987,60</u>	<u>562 714,93</u>

13.3 Siirtovelkojen erittely	2023	2022
Velat henkilöstölle	851 519,97	754 477,55
Muut siirtovelat	516 837,50	499 519,88
	<u>1 368 357,47</u>	<u>1 253 997,43</u>

14. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

14. Taseeseen sisällyttömät vastuusitoumukset ja vastuut

	2023	2022
Leasingvastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	17 140,00	17 140,95
Seuraavina vuosina maksettava määrä	0,00	17 140,81
	<u>17 140,00</u>	<u>34 281,76</u>
Vuokravastuut		
Alkaneella tilikaudella maksettava määrä	51 187,00	55 982,00
Seuraavina vuosina maksettava määrä	119 436,00	170 624,00
	<u>170 623,00</u>	<u>226 606,00</u>
Arvonlisäverovastuut		
Arvonlisäverotuksen ryhmäkisteröintiin liittyen		
Konserniyritykset	738 973,71	856 672,44
Yhteistoimintayritykset	2 204 566,88	1 603 256,12
	<u>2 943 540,59</u>	<u>2 459 928,56</u>
<i>Positiivinen alv-vastuu = alv-velka</i>		
<i>Negatiivinen alv-vastuu = alv-saaminen</i>		
Kiinteistöinvestointien arvonlisäverolain 120§:n mukainen tarkistusvastuu		
- 10 v. tarkistuskausi		
Muut ryhmän yritykset	66 872 306,53	78 779 260,49
	<u>66 872 306,53</u>	<u>78 779 260,49</u>
Muut vastuusitoumukset		
Sijoitussitoumukset	7 195 935,10	7 586 871,02
	<u>7 195 935,10</u>	<u>7 586 871,02</u>

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, joka määrittelee periaatteet LähiTapiola Keskinäisen Vakuutusyhtiön johtaman ryhmittymän yhtiöiden vakavaraisuuden varmistamiseksi. Yhteisvastuusopimuksesta on kerrottu tarkemmin toimintakertomuksen Vakavaraisuus ja riskienhallinta -osiossa.

15. Lähipiirilainat ja -liiketoimet

Yhtiön lähipiirirekisteri on laadittu VYL:n lähipiirimääritelmän mukaisesti.

Yhtiöllä ei ole lähipiiriliiketoimia, jotka olisi tehty muita kuin tavanomaisia kaupallisia ehtoja noudattaen.

Yhtiö ei ole myöntänyt lainoja lähipiirilleen.

Arvonlisäveron ryhmäkisteröintiin liittyvästä vastuusitoumuksesta on kerrottu liitteellä 14.

Tulosanalyysi ja muut liitetiedot, LähiTapiola Loimi-Häme

Tulosanalyysi

	2023	2022	Muutos	€1 000 Muutos %
Vakuutusmaksutuotot	45 968	43 969	1 999	4,5 %
Korvauskulut	-32 983	-30 419	-2 565	8,4 %
Liikekulut	-11 384	-10 761	-624	5,8 %
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	1 600	2 789	-1 189	-42,6 %
Sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset ja niiden oikaisut	5 866	-5 357	11 223	-209,5 %
Muut tuotot ja kulut	160	141	19	13,3 %
Liikevoitto	7 627	-2 426	10 053	-414,3 %
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	7 627	-2 426	10 053	-414,3 %
Tuloverot ja muut välittömät verot	-1 165	-13	-1 152	8681,2 %
Kauden voitto	6 461	-2 440	8 901	-364,8 %
Liikevoitto	7 627	-2 426	10 053	-414,3 %
Arvostuserojen muutos	1 297	-5 677	6 974	-122,8 %
Kokonaistulos	8 923	-8 104	17 027	-210,1 %

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Sijoitusjakauma käyvin arvoin 1.1. - 31.12.2023

	Perusjakauma				Riskijakauma		
	31.12.2023		31.12.2022		31.12.2023		31.12.2022
	milj. eur	%	milj. eur	%	milj. eur	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	64,4	47,7	62,4	48,4	64,4	47,7	48,4
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Joukkovelkakirjalainat	61,8	45,8	58,5	45,3	61,8	45,8	45,3
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	2,6	1,9	4,0	3,1	2,6	1,9	3,1
Osakesijoitukset yhteensä	52,9	39,2	48,4	37,5	52,9	39,2	37,5
Noteeratut osakkeet ³⁾	19,1	14,1	14,1	11,0	19,1	14,1	11,0
Pääomasijoitukset ⁴⁾	31,8	23,5	32,1	24,9	31,8	23,5	24,9
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	2,0	1,5	2,1	1,6	2,0	1,5	1,6
Kiinteistösijoitukset yhteensä	17,6	13,1	18,2	14,1	17,6	13,1	14,1
Suorat kiinteistösijoitukset	2,0	1,5	2,3	1,8	2,0	1,5	1,8
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	15,6	11,6	15,8	12,3	15,6	11,6	12,3
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sijoitukset yhteensä	135,0	100,0	129,0	100,0	135,0	100,0	100,0
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾							
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	135,0	100,0	129,0	100,0	135,0	100,0	100,0

Jvk-salkun modifioitu duraatio

4,7

- 1) Sisältää kertyneet korot
- 2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat
- 3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle
- 4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset
- 5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt
- 6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta
- 7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin
- 8) Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaa kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti). Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia, tulee tästä antaa tieto.
- 9) Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/- Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.
- 10) Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana 'Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä'-rivin loppusummaa.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle 1.1. - 31.12.2023

	Netto- tuottojen markkina- arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma	Tuotto-% sitoutuneelle pääomalle					
			2023		2022	2021	2020	2019
			milj. eur	milj. eur	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	5,0	61,6	8,0	-12,5	0,2	2,1	6,1	
Lainasaamiset ¹⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Joukkovelkakirjalainat	4,9	57,9	8,5	-13,5	0,3	2,4	6,5	
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,0	3,7	1,2	-1,5	-0,1	0,1	1,5	
Osakesijoitukset yhteensä	3,0	49,8	6,1	-3,3	11,7	-1,5	12,1	
Noteeratut osakkeet ³⁾	1,9	16,3	11,6	-14,2	24,3	-7,0	24,2	
Pääomasijoitukset ⁴⁾	1,2	31,4	3,9	2,4	4,6	2,0	3,5	
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	-0,1	2,1	-3,5	10,6	5,7	2,4	4,3	
Kiinteistösijoitukset yhteensä	-0,6	18,2	-3,4	0,3	1,2	-2,9	-0,8	
Suorat kiinteistösijoitukset	-0,3	2,3	-12,9	-20,4	-14,3	-2,7	-16,7	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	-0,3	15,9	-2,0	4,3	4,8	-3,0	1,4	
Muut sijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,4	
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-3,4	
Sijoitukset yhteensä	7,4	129,5	5,7	-7,7	4,4	-0,1	7,6	
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-0,2							
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	7,1		5,5	-7,8	4,3	-0,2	7,5	

1) Sisältää kertyneet korot

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt

6) Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta.

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin / kuukausittain aikapainotetut kassavirrat

9 Tilinpäätöksen laatimisperiaatteen

LähiTapiola Loimi-Häme Keskinäinen Vakuutusyhtiön (LähiTapiola Loimi-Häme) tilinpäätös on laadittu kirjanpito-, osakeyhtiö- ja vakuutusyhtiölakien mukaisesti. Lisäksi noudatetaan sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä annettua asetusta ja kirjanpitoasetuksen säännöksiä siten kuin edellä olevassa asetuksessa säädetään sekä vakuutusyhtiöitä valvovien viranomaisten, sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön ja Finanssivalvonnan, päätöksiä, määräyksiä ja ohjeita.

9.1 Laatimisperiaatteen

9.1.1 Aineettomien hyödykkeiden arvostus ja jaksotus

Muut pitkävaikutteiset menot

Muina pitkävaikutteisina menoina on aktivoitu huoneistojen perusparannusmenot sekä ICT-järjestelmien suunnittelu- ja ohjelmointimenot. Ne esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintameno määräisinä.

9.1.2 Sijoitusten arvostus ja jaksotus

Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintameno määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöosakkeet esitetään taseessa hankintameno määräisinä tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon. Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoihin on voitu tehdä arvokorotus, mikäli niiden arvo on tilikauden päättyessä ollut pysyvästi alkuperäistä hankintamenoa olennaisesti suurempi. Sijoitusomaisuudeksi katsottavan kiinteistön tai kiinteistöosakkeen arvokorotuksen vastaerä on tuloutettu tuloslaskelmassa vuodesta 1978 lähtien, ja sitä aikaisemmin tehdyt arvokorotukset on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvokorotusrahastoon. Käyttöomaisuudeksi katsottavan sijoituksen vastaerä on kirjattu sidottuun omaan pääomaan arvokorotusrahastoon.

Sijoituksista aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan käyvän arvon noustessa (tulospäätöksestä) enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet esitetään taseessa hankintameno tai sitä alemman käyvän arvon määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Aikaisemmin tehdyt arvonalennukset palautetaan osakkeiden ja osuuksien arvoon siltä osin kuin käypä arvo ylittää kirjanpitoarvon.

Lainaksi annetut arvopaperit sisältyvät taseeseen. Tiedot lainaksi luovutetuista arvopapereista esitetään taseen liitetiedoissa.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineitä ovat joukkovelkakirjalainat ja muut rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineet esitetään taseessa hankintameno määräisinä. Hankintameno lasketaan keskihintaa käyttäen. Rahoitusmarkkinavälineiden nimellisarvon ja hankintahinnan erotus on jaksotettu korkotuotoiksi tai niiden vähennyksiksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Vastaerä on kirjattu rahoitusmarkkinavälineen hankintameno lisäykseksi tai vähennykseksi. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli rahoitusmarkkinavälineen käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintameno, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletusaamiset

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletusaamiset esitetään taseessa nimellisarvon tai tätä pysyvästi alemman todennäköisen arvon määräisinä. Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvomuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Samoin on kirjattu arvonalennuksen palautukset, mikäli käypä arvo on myöhemmin noussut yli alennetun hankintameno, enintään alkuperäiseen hankintameno saakka.

9.1.3 Sijoitusten käypien arvojen määrittäminen

Kiinteistösijoitukset

Kiinteistöjen ja kiinteistöosakkeiden arvoina käytetään markkinaperusteisia käypiä arvoja. Kiinteistösijoitusten arvioinnissa sovelletaan IVS:n (International Valuation Standards) sekä hyvän kiinteistöarviointitavan (ns. AKA-kriteerit) mukaisia arviointiperiaatteita ja niiden arviointimenetelmille asettamia vaatimuksia.

Asuntokohteet arvioidaan pääosin vertailukauppoihin perustuvalla kauppavomenetelmällä. Toimitilakohteiden pääasiallisena arviointimenetelmänä käytetään tuottoarvoon perustuvaa kassavirtamenetelmää. Erikoiskohteet arvioidaan kohteeseen parhaiten soveltuvalla markkinaperusteisella arviointimenetelmällä. Valtion asuntolainoin lainoitettujen kiinteistösijoitusten käypänä arvona pidetään aravavuokra-asuntojen ja aravavuokratulojen käytöstä, luovutuksesta ja omaksi lunastamisesta annetun lain (1190/1993) 10 §:n mukaista luovutuskorvausta.

Arvonmäärityksen tekee Finanssivalvonnan edellyttämällä tavalla joko ulkopuolinen auktorisoitu kiinteistöarvioitsija tai LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy:n asiantuntijat ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioitsijan ohjeistamana ja auditoimana.

Osakkeet, osuudet ja rahoitusmarkkinavälineet

Noteerattujen arvopapereiden sekä sellaisten arvopapereiden, jolle on olemassa markkinat, käypänä arvona on käytetty vuoden viimeisintä kaupantekokurssia tai sen puuttuessa ostokurssia. Muiden sijoitusten osalta on käypänä arvona käytetty todennäköistä luovutushintaa, kirjanpitoarvoa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa. Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvästä arvosta.

Lainasaamiset, talletukset ja jälleenvakuutustalletesaamiset

Lainasaamisten, talletusten ja jälleenvakuutustalletesaamisten käypänä arvona on käytetty nimellisarvoa ottaen huomioon luottotappiovaaran edellyttämä nimellisarvon alentaminen todennäköiseen arvoon.

9.1.4 Saamisten arvostus

Vakuutusmaksusaamiset

Vakuutusmaksusaamiset esitetään taseessa enintään todennäköisen arvon määräisenä. Vakuutusmaksusaamisten nimellisarvosta on vähennetty kokemusperäinen raukeaminen, jolloin saadaan niiden todennäköinen arvo. Saaminen, josta ei todennäköisesti saada maksusuoritusta, kirjataan luottotappioksi.

Ulkomaanrahämääräiset erät

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu Suomen rahaksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin. Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alempaa tilinpäätöspäivän kurssia.

Valuuttakurssierot on kohdistettu kyseisten tulojen ja menojen oikaisueriksi. Rahojen ja pankkisaamisten sekä talletusten valuuttakurssierot samoin kuin erät, joita ei ole voitu kohdistaa suoraan tulon tai menon oikaisuksi, on kirjattu sijoitustoiminnan valuuttakurssivoitoksi tai -tappioksi.

9.1.5 Poistot ja poistoero

Rakennusten ja niiden ainesosien, kaluston, aineettomien oikeuksien ja pitkävaikutteisten menojen hankintameno on aktivoitu ja se kirjataan vaikutusaiканаan suunnitelman mukaan poistoina kuluksi.

Arvioidut poistoajat ovat hyödykeryhmäkohtaisesti keskimäärin seuraavat:

Aineettomat hyödykkeet

- Huoneistojen peruskorjaukset 3-10 v
- ICT-järjestelmien suunnittelukustannukset 5-10 v

Kiinteistöt

- Asuin-, toimisto- ja hotellirakennukset 40-50 v
- Tavaratalo-, myymälä- ja rakennukset 30-40 v
- Teollisuus-, varasto ym. rakennukset 20-30 v
- Rakennusten ainesosat, menojäännöspoisto 25 %

Kalusto

- Konttorikoneet, -kalusto yms., menojäännöspoisto 25 %

Rakennusten olennaisten perusparannusten vaikutus pitoaikaan arvioidaan erikseen. Tuloutettujen arvonorotusten osalta on tehty poistot kyseisen erän pitoajan mukaan.

Kirjanpidossa tehtyjen kokonaispoistojen ja suunnitelman mukaisten poistojen kertynyt erotus merkitään taseen vastattaviin erään "Tilinpäätössiirtojen kertymä, poistoero" ja tilikauden aikainen poistoeron lisäys tai vähennys esitetään tuloslaskelmassa erikseen.

9.1.6 Muut erät

Muut velat

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuovelka merkitään taseeseen nimellis-arvoon.

Välittömät verot

Tuloslaskelmassa välittömät verot on esitetty suoriteperusteisesti.

Laskennalliset verovelat ja -saamiset

Verotettavan tulon ja kirjanpidon tuloksen välisiin jaksotuseroihin ja muihin väliaikaisiin eroihin liittyvät laskennalliset verovelat ja -saamiset esitetään tilinpäätöksen liitetiedoissa. Liitetiedoissa esitetään arvostuseroista laskettu laskennallinen verovelka, jonka toteutumista pidetään todennäköisenä seuraavan vuoden aikana.

Verotusperusteiset varaukset

Kirjanpito- ja verolainsäädännön perusteella on tehty tulosvaikutteisia varauksia.

Pakolliset varaukset

Tuotoista on vähennetty pakollisina eläkevarauksina veloitteista vastaisuudessa aiheutuvat eläkemenot ja mahdolliset työttömyyseläkemenot, jotka kohdistuvat päättyneeseen tai aikaisempaan tilikauteen. Muina varauksina tuotoista on vähennetty keskeneräisten vahinkojen viivästyskorkovaraukset.

9.1.7 Selostus eläketurvasta ja eläkemenojen jaksottamisesta

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella.

Mahdollinen lisäeläketurva, jossa etuina ovat vanhuus-, työkyvyttömyys- ja perhe-eläke sekä kuolemantapauskorvaus omaisille, on järjestetty vakuutuksella. Lisäeläke kartuttaa eläkettä vuosittain pääsääntöisesti 0,2 prosenttia TyEL:n mukaisen eläkkeen perusteena olevasta vuosiansiosta.

LähiTapiola Loimi-Hämeen toimitusjohtajan eläkeikä 63 vuotta. Muiden johtajien eläkeikä/eroamiskä on kulloinkin voimassa olevan työeläkelainsäädännön mukainen tai sitä alempi, mikäli toimisuhte on sovittu päättyväksi ennen lain mukaista eläkeikää.

Eläkevakuutusmaksut on kirjattu kuluksi suoriteperusteisesti.

9.1.8 Vakuutustekninen vastuovelka

Vakuutusmaksuvastuu

Vakuutusmaksuvastuu sisältää tilivuonna ja aikaisempina vuosina kertyneestä vakuutusmaksutulosta sen osan, jota vastaava riski kohdistuu tilivuoden jälkeiseen aikaan. Samanlainen jaksotus tehdään myös tulevan jälleenvakuutuksen palkkioihin. Vakuutusmaksuvastuun määrä lasketaan pro rata parte temporis -periaatteen mukaisesti. Vakuutusmaksuvastuusta ei ole vähennetty vakuutusten aktivoituja hankintamenoja eikä vakuutusmaksuvastuuseen sisälly siirtovastuun täydennyseriä.

Korvausvastuu

Korvausvastuu sisältää tilivuoden jälkeen yhtiön suoritettavaksi tulevat korvausmäärät, jotka aiheutuvat tilivuonna tai aikaisemmin sattuneista vahingoista ja muista vakuutus tapahtumista. Korvausvastuuseen sisältyy tasoitusmäärä. Tasoitusmäärä on runsasvahinkoisten vuosien varalle laskettu puskuri, jolla pyritään varmistamaan vastuuvelan riittävyys myös silloin, kun vastuuvelkaan oleellisesti vaikuttavat tekijät heilahtelevat epäsuotuisasti.

Finanssivalvonta vahvistaa tasoitusmäärälle laskentasäännöt yhtiökohtaisesti.

Eläkemuotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa, mukaan lukien tuntemattomat vahingot sovelletaan 1,2 (vuoden 2022 tilinpäätöksessä 0,7) prosentin laskuperustekorkoa.

Eläkemuotoisten vastuiden korvausvastuun laskennassa käytetään vahinkovakuutuksen referenssikuolevuusmallia K2021, joka on laadittu Tapaturmavakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyönä.

9.2 Laatumisperiaatteissa tapahtuneet muutokset, jotka vaikuttavat tilikauden ja edellisen tilikauden tuloksen vertailukelpoisuuteen

Vastuuvelan laskennan muutokset

Laskuperustekorkoa nostettiin vuonna 2023 0,7 prosentista 1,2 prosenttiin ja sen vaikutus näkyi yhtiössä kertaluonteisena korvausvastuun pienentymisenä. Vuoden 2023 tilinpäätöksessä laskuperustekorona muutos pienensi yhtiön korvausvastuun määrää yhteensä 4,1 miljoonalla eurolla. Laskuperustekorona nostamisen taustalla on vastuuvelan katteen turvaavasti arvioitu pidemmän aikavälin sijoitustuotto sekä hyvin reitattujen pitkien valtiolainojen markkina- tuotto.

Vapaaehtoisten lajien korvausvastuun kollektiivilaskennan kertoimet päivitetiin ja liikennevakuutuksen kollektiivilaskennan laskentaryhmiä muutettiin vuonna 2023, mikä kasvatti yhtiön korvausvastuuta kertaluonteisesti 0,5 miljoonaa euroa. Lisäksi Liikennevakuutuskeskuksen laskuperusteisiin tehtiin muutoksia, joiden kertaluonteinen vaikutus oli 0,1 miljoonaa euroa yhtiön korvausvastuuta kasvattava. Yhtiön tasoitusmäärä ei muuttunut tilikaudella. Tähän vaikutti korvausvastuun laskuperusteisiin tehdyt muutokset, jotka pienensivät yhtiön korvausvastuuta ja siten myös vuoden 2023 korvausmenoa. Ilman laskuperustemuutoksia yhtiön tasoitusmäärä olisi purkautunut n. 2,6milj. eur.

Laskuperustekorkoa nostettiin myös vuonna 2022 0,5 prosentista 0,7 prosenttiin ja sen vaikutus näkyi kertaluonteisena korvausvastuun pienentymisenä. Vuoden 2022 tilinpäätöksessä laskuperustekorona muutos pienensi yhtiön korvausvastuun määrää yhteensä 3,5 miljoonalla eurolla. Lisäksi Liikennevakuutuskeskuksen laskuperusteisiin tehtiin vuonna 2022 muutos, joka kasvatti vähäisesti yhtiön korvausvastuuta kertaluonteisesti.

9.3 Tunnuslukujen laskentakaavat ja laskentaperiaatteet

9.3.1 Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vahinkovakuutuksen liikevaihto

= Vakuutusmaksutuotot ennen jälleenvakuuttajien osuutta
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa
+ Muut tuotot

Tulosanalyysi

Vahinkovakuutustoiminta

Vakuutusmaksutuotot

Korvauskulut

Liikekulut

Muut vakuutustekniset tuotot ja kulut

Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta

Vahinkovakuutusten sijoitustoiminnan tuotot ja kulut sekä arvonkorotukset, niiden oikaisut ja arvon muutokset

Muut tuotot ja kulut

Liikevoitto tai - tappio

Tasoitusmäärän muutos

Voitto tai tappio ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja

Tilinpäätössiirrot

Tuloverot ja muut välittömät verot

Tilikauden voitto tai tappio

Kokonaistulos

= Liikevoitto tai -tappio

+ Taseen ulkopuolisten arvostuserojen, käyvän arvon rahaston ja arvonkorotusrahaston muutos

Hallituksen toimintakertomuksessa liikevoitosta (-tappiosta) käytetään termiä **liiketulos** ja tilikauden voitosta (tappiosta) termiä **tilikauden tulos**.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin)

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin suhteessa sitoutuneeseen pääomaan lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietz'in kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun.

Sijoitustoiminnan nettotuottoerittely

- = Sijoitustoiminnan suorat nettotuotot kirjanpidossa
- + Arvonmuutokset kirjanpidossa
- + Arvostuserojen muutos

Sijoitusjakauma käyvin arvoin

Sijoitussidonnaisen vakuutuksen sijoitukset eivät ole mukana sijoitusjakauksissa. Korkorahastoista pitkän koron rahastot sisältyvät joukkovelkakirjalainoihin ja lyhyen koron rahastot rahamarkkinasijoituksiin.

Sijoitukset sijoitusrahastoihin ja niihin rinnastettaviin muihin yhteissijoitusyhtiöihin, jotka sijoittavat kiinteistöihin ja kiinteistöyhteisöihin luetaan kiinteistöisijoituksiin.

Johdannaisten siirtyvissä erissä olevat laskennalliset arvostuserot ja ennakkomaksuissa olevat preemiot kohdistetaan alla olevalle omaisuuserälle.

Raportin kohtaan Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset otetaan mukaan tase-erä Rahat ja pankkisaamiset, kauppahintasaamiset ja -velat sekä johdannaisten vakuudet.

Kokonaispääoman tuotto ilman sijoitussidonnaista vakuutusta prosentteina (käyvin arvoin)

$$\begin{aligned} & \text{Liikevoitto tai -tappio} \\ & + \text{Korkokulut ja muut rahoituskulut} \\ & + \text{Perustekorkokulu} \\ & + \text{Arvonkorotusrahastoon/käyvän arvon} \\ & \quad \text{rahastoon kirjattu arvonorotus/peruutus} \\ & + \text{Sijoitusten arvostuserojen muutos} \\ = & \frac{\text{Taseen loppusumma} + \text{Sijoitusten arvostuserot}}{\text{Taseen loppusumma}} \times 100 \end{aligned}$$

Tunnusluvun jakaja lasketaan tilikauden ja edellisen tilikauden taseen mukaisen arvojen keskiarvona.

Perustekorkokululla tarkoitetaan diskontatun korvausvastuun purkautumisen vaikutusta yhtiön korvauskuluun sen diskontatessa pääomamuotoiset eläkkeet ja/tai mahdolliset muut korvausvastuuerät. Se lasketaan kertomalla vuoden alun diskontattu korvausvastuu edellisen vuoden lopussa käytetyllä perustekorolla.

Tunnusluvussa muihin rahoituskuluihin sisällytetään muut vieraasta pääomasta aiheutuneet erät kuin korkokulut, esimerkiksi tuloslaskelman eriin kirjatut korollisen vieraan pääoman kurssivoitot ja -tappiot.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana

Tunnusluku lasketaan keskiarvona kalenterikuukausien lopussa lasketuista henkilökunnan lukumääristä. Lukumäärässä otetaan huomioon palveluksessa olleiden henkilöiden mahdollinen osa-aikaisuus. Henkilökuntaan kuuluvaksi lasketaan ne henkilöt, joille maksetaan tilikauden aikana palkkaa.

9.3.2 Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo

= Vakuutusmaksutulo ennen jälleenvakuuttajien osuutta

Vahinkosuhde

Vahinkosuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman perustekorkokulua)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100$$

Tunnusluku lasketaan jälleenvakuuttajien osuuden jälkeen.

Liikekulusuhde

$$= \frac{\text{Liikekulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Yhdistetty kulusuhde

Yhdistetty kulusuhde prosentteina

$$= \text{Vahinkosuhde} + \text{Liikekulusuhde}$$

Yhdistetty kulusuhde (ilman perustekorkokulua)

$$= \text{Vahinkosuhde (ilman perustekorkokulua)} + \text{Liikekulusuhde}$$

Riskisuhde (hallituksen toimintakertomus)

Riskisuhde prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

Riskisuhde (ilman perustekorkokulua) prosentteina

$$= \frac{\text{Korvauskulut (ilman korvaustoiminnan hoitokuluja, ilman perustekorkokulua)}}{\text{Vakuutusmaksutuotot (ilman perustekorkokulua)}} \times 100$$

Toimintakulusuhde prosentteina (hallituksen toimintakertomus)

$$= \frac{\text{Liikekulut} + \text{Korvaustoiminnan hoitokulut}}{\text{Vakuutusmaksutuotot}} \times 100$$

10 Riskienhallinnan liitetiedot

10.1 Yleistä riskienhallinnan järjestämisestä

Riskienhallinta on aktiivista ja ennakoivaa toimintaa, joka tunnistaa, arvioi, rajoittaa, hyödyntää ja valvoo liiketoiminnan uhkia sekä uusia mahdollisuuksia, jotka johtuvat muuttuvista ulkoisista ja sisäisistä olosuhteista tai LähiTapiolan omasta strategisesta tahtotilasta. Tavoitteena on edistää asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvuutta ja tukea liiketoiminnan toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista. Vastuullisen yritystoiminnan periaatteiden mukaisesti ryhmässä huolehditaan ja tiedotetaan luotettavasti riskeistä sekä niiden hallinnasta asiakkaille ja muille sidosryhmille.

LähiTapiolan riskienhallintaa ohjaa LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden hallitusten hyväksymä riskienhallintapolitiikka, jossa on kuvattu yleiset periaatteet, joita sovelletaan pysyväisohjeina riskienhallinnan järjestämisessä. Poliitikassa määritellään riskienhallinnan käsitteet, pääalueet, prosessit sekä toteuttamisen ja valvonnan vastuut. Riskienhallintapolitiikka päivitetään vuosittain tai aina kun liiketoiminnan olosuhteissa tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Riskienhallinnan pääalueet ja riskiluokat ovat:

Taloudelliset riskit

- Vakavaraisuuden hallinnan riski
- Markkinariskit
- Luottoriskit
- Likviditeettiriskit
- Keskittymäriskit
- Vakuutusriskit

Operatiiviset riskit

- Toiminnan suunnittelun riskit
- Prosessiriskit
- Järjestelmäriskit
- Henkilöstöriskit
- Juridiset riskit
- Tapahtuma- ja vahinkoriskit

Toimintaympäristön ja strategian riskit

- Yleisen toimintaympäristön riskit
- Markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksien riskit

- Kilpailun ja kilpailijoiden aiheuttamat riskit
- Strategisten valintojen riskit
- Ryhmätason erityisriskit

Kestävyyriskien kartoitus on kytketty osaksi säännöllisesti toteuttavia liiketoiminnan riskikartoituksia. Kestävyyriskeille on tyypillistä, että ne eivät muodosta omaa erillistä riskiluokkaa vaan realisoituvat olemassa olevien riskiluokkien kautta. Kestävyyriskillä tarkoitetaan ympäristöön, yhteiskuntaan tai hallintotapaan liittyvää tapahtumaa tai olosuhdetta, jonka toteutumisella saattaisi olla sijoituksen arvoon, vastuun arvoon, yhtiön ansaintaan tai maineeseen liittyvä kielteinen vaikutus.

10.2 Riskienhallinnan organisointi ja vastuut

Hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus määrittelee riskienhallinnan tavoitteet, riskinottohalukkuuden, riskinoton rajat, vastuut, mittarit ja valvontaperiaatteet. Hallitus vahvistaa vuosittain riskienhallintaa käsittelevät suunnitelmat, varmistaa niiden huomioimisen toimintasuunnitelmissa sekä valvoo suunnitelmien toteuttamista ja noudattamista. Hallitus seuraa säännöllisesti riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä.

Riskienhallinnan vastuutus ja eri osapuolten tehtävät voidaan kuvata kolmen puolustuslinjan avulla. Jokaisella puolustuslinjalla ja jokaisella toimijalla on oma roolinsa osana riskienhallintajärjestelmän kokonaisuutta.

Ensimmäisen puolustuslinjan toimijoina toimitusjohtajat ja yhtiöiden muu johto vastaavat riskienhallinnan käytännön valmistelusta, toteuttamisesta ja toteuttamisen seurannasta. Yhtiöiden johtoryhmien ja riskienhallintaan liittyvien eri toimikuntien työjärjestyksissä on määritelty näiden tehtävät riskienhallinnassa ja -valvonnassa. Liiketoimintayksiköt vastaavat oman toimintansa riskien kartoittamisesta sekä niihin liittyvien riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta. Jokainen työntekijä on velvollinen kertomaan havaitsemistaan riskeistä tai riskienhallinnan kehittämiskohteista.

Toisen puolustuslinjan muodostavat tuki- ja kontrollitoiminnot. Riskienhallinnan valvonnasta vastaa aina muu kuin operatiivisesta toiminnasta vastaava taho. Aktuaari-, riskienhallinta- ja compliance-toiminnot avustavat hallitusta ja johtoa riskienhallinnan valvonnassa. Kolmannen puolustuslinjan toimijana sisäinen tarkastus tukee esimiehiä valvontavelvollisuuden toteuttamisessa arvioimalla liiketoimintojen sisäisen valvonnan tilaa sekä tuottamalla johdolle ja

toimintojen vastuuhenkilöille informaatiota ja toimenpide-ehdotuksia valvonnan tehostamiseksi. Lisäksi tilintarkastus valvoo riskienhallinnan toteuttamista.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksella on LähiTapiola-ryhmän ylimmän emoyrityksen hallituksena vastuu ryhmän riskienhallinnan ja vakavaraisuuden hallinnan järjestämisestä ja valvonnasta. Ryhmän riskienhallintakomitealla on keskeinen rooli ryhmän riskienhallinnan toimintaperiaatteiden valmistelussa sekä ryhmän riskien seurannassa ja valvonnassa. Ryhmän taseenhallintakomitea on taseriskien hallinnan, seurannan ja kehittämisen päätöksenteon elin, ja se raportoi suoraan hallitukselle. Komitea vastaa siitä, että taseriskien hallinta on järjestetty asianmukaisesti ja pääomat ovat tehokkaassa käytössä. Hallitus nimittää sijoitustoiminnan johtoryhmän, joka vastaa sijoitustoiminnan käytännön organisoinnista ja operatiivisesta markkinariskien valvonnasta.

Riskienhallintatoiminnon tehtävänä on avustaa yhtiöiden hallituksia ja muita toimintoja tehokkaan riskienhallinnan varmistamiseksi. Toiminto seuraa riskienhallintajärjestelmän toimivuutta ja yhtiöiden riskiprofiilia kokonaisuutena sekä raportoi riskeille altistumisesta. Lisäksi toiminto neuvoo hallitusta riskienhallintaa koskevissa asioissa.

10.3 Riskien raportointi

Osana riskienhallintaprosessia yhtiön sisäisen riskienhallinnan raportoinnin tavoitteena on tarjota hallitukselle ja ylimmälle johdolle kattava näkymä ryhmän riskiasemasta ja varmistaa, että toteutetut riskienhallintatoimenpiteet ovat linjassa organisaation strategisten tavoitteiden kanssa. Informaation oikeellisuus varmistetaan riittävän ajantasaisella ja tiheällä raportoinnilla, säännöllisillä täsmäytysrutiineilla sekä ajantasaisella dokumentaatiolla, joka sisältää tiedot käytettävistä laskentamenetelmistä sekä järjestelmistä. Tehokkaan riskienhallinnan takaamiseksi liiketoimintojen päätöksenteko ja raportointitoiminnot ovat organisatorisesti eriytetty toisistaan.

10.4 Vakuutustoiminnan riskienhallinta ja prosessit

Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutus- tuotteiden hinnoitteluun ja riskienvalintaan, inflaatioon, korkotason vaihteluun, kuolleisuudessa tapahtuviin muutoksiin ja jälleenvakuutussuojoihin.

Hinnoitteluriskillä tarkoitetaan sitä, että vakuutusmaksut eivät riitä kattamaan vakuutus sopimuksista aiheutuvia korvaussuorituksia ja toimintakuluja. Tärkeimmät hinnoitteluriskit liittyvät käytettyjen tariffimallien riskimaksujen

riittävyteen, kannattavuuden ja vahinkojen seurannan prosesseihin sekä niiden huomioon ottamiseen vakuutusten hinnoittelussa ja merkintäpolitiikassa.

Vakuutusten merkintäpolitiikka määrittelee sallitut vakuutusriskit. Hallitus hyväksyy vakuutusliiketoiminnan kannattavuustavoitteet ja hinnoittelustrategia ohjaa riskivastaavaa sekä oikeudenmukaista hinnoittelua. Vakuutusten merkintäpolitiikan ja hinnoittelustrategian avulla määriteltyjen tavoitteiden toteutumisesta vastaavat liiketoimintayksiköt. Hinnoitteluun ja vakuutusmaksutasoon liittyviä riskejä hallitaan raportointi- ja laskentajärjestelmien jatkuvalla kehittämisellä, jotta tarvittavat muutokset maksutasossa saadaan yhä nopeammin korjattua. Erityisen riskialttiita vakuutusriskejä merkitään joko rajoitetusti tai ne jätetään kokonaan merkitsemättä.

Asiakasriskejä hallitaan asiakasvalintaohjeilla, niiden noudattamisen seurannalla, vahinkorekisterin käytöllä sekä esimerkiksi vakuutustutkijoiden toiminnalla. Tehokkaalla asiakasvalinnalla on tarkoitus pitää luottotappiot ja korvauskulut tavoitteiden mukaisella tasolla. Suurien riskikeskittymien vaikutuksia minimoidaan säännöllisellä keskittymien tarkastelulla riskiasiantuntijoiden toimesta. Pyrittäessä entistä parempaan asiakasvalintaan ja riskivastaavaan hinnoitteluun, yhtenä tärkeänä keinona ovat liiketoimintayksiköiden ylläpitämät merkintä- ja hinnoitteluvaltuudet. Asiakkaiden luotto- ja taustatiedot tarkistetaan ennen asiakasvalintaa.

Ryhmän tutkimusryhmä tutkii, torjuu ja ennaltaehkäisee vakuutustoimintaan kohdistuvaa vakuutusrikollisuutta. Epäselvien vahinkojen selvittely on tärkeä osa tutkimusryhmän toimintaa. Vakavampien tapausten hoito siirretään viiranomaisille.

Vastuuvelan riittävyysriskillä tarkoitetaan sitä, että vastuuvelkaan varattu määrä ei riitä varausvuoden jälkeen maksettavaksi tulevien korvausten suorittamiseen. Riskin alariskejä ovat mm. inflaatoriski, korkoriski ja pitkäikäisyysriski.

Inflaatoriskiä sisältyy esimerkiksi henkilövahinkojen sairaanhoitoon ja kuntoutukseen liittyviin kassavirraltaan pitkäkestoisiin korvauksiin. Riski toteutuu, mikäli maksettavien korvausten taso nousee inflaation takia korkeammaksi, kuin hinnoittelussa ja korvausvastuun laskennassa on oletettu, jolloin vakuutusmaksut ja korvausvastuu osoittautuvat riittämättömiksi.

Korkoriski ja pitkäikäisyysriski koskevat lähinnä liikennevakuutuksen pitkäkestoisia eläkeuotoisia korvausvastuita. Vastuita laskettaessa kassavirrat diskontataan perustekorolla. Korkoriski toteutuu, mikäli tulevaisuudessa ei

saada vähintään perustekorona mukaista tuottoa vastuita kattavalle omaisuudelle. Pitkäikäisyysriskillä tarkoitetaan korvausvastuun määrittämiseen liittyvän tulevan kuolevuuskehityksen arvioinnin epävarmuutta. Pitkäikäisyysriski realisoituu silloin, jos kuolevuus osoittautuu tulevina vuosina oletettua alhaisemmaksi, jolloin eläkkeitä joudutaan maksamaan odotettua pitempään.

Kirjanpidon vastuuvelan laskuperusteissa määritellään eri vakuutusluokkien vastuuvelan määräytymisperiaatteet. Korvausvastuun diskonttauksessa käytettävä laskuperustekorko (1,2 %) määrätään siten, että se ei ylitä vastuuta kattavan omaisuuden turvaavasti määrättyä sijoitustuoton tasoa vahinkojen arvioituna selviytymisaikana. Laskuperusteet ovat korkotason ja kuolevuuden osalta sekä muilta määräytymisperiaateiltaan turvaavat. Vastuuvelan riittävyttä seurataan vuosittain ja tarvittaessa perusteisiin tehdään tarkistuksia. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostaminen eroaa kirjanpidon arvostamisesta. Vakavaraisuuslaskennassa vastuuvelan arvostamisessa pyritään markkinaehtoisuuteen mm. diskonttaamalla vastuuvelka riskittömällä korkokäyrällä.

Kirjanpidon vakuutusmaksuvastuu määrätään ns. siirtovastuuna pro rata -säännön mukaisesti. Eläemuotoinen korvausvastuu arvioidaan Tapaturmavakuutuskeskuksen ja Vakuutuskeskuksen yhteistyössä kehittämällä 2021 kuolevuusmallilla, jossa eläkkeensaajan kuolevuuteen vaikuttaa ikä, sukupuoli, syntymävuosi ja vakuutuslaji. Suuret, tietyn eurorajan ylittävät vahingot varataan vahinkokohtaisesti osaksi korvausvastuuta. Muiden tunnettujen ja tuntemattomien vahinkojen korvausvastuu (kollektiivivaraus) määrätään tilastollisesti noudattaen tavanomaisia aktuaarillisia menetelmiä. Turvaavuutta lisätään varaamalla varmuuslisä osaksi kollektiivivarausta. Vahinkojen tulevia käsitteilykuluja varten tehtävä hoitokuluvaraus määrätään suhteellisen osuutena varsinaisen korvausvastuun määrästä.

Jälleenvakuutuslajiin liittyvät riskit koskevat jälleenvakuutuslajin luotettavuutta, suojien hankkimisessa noudatettavia hajautusperiaatteita ja suurten yksittäisten riskikohteiden merkinnässä noudatettavia periaatteita, erityisesti koskien jälleenvakuutuslajin varmistamista ennen ensivakuutuslajin merkittävyyttä. Lisäksi EML-arvioihin (Estimated Maximum Loss) liittyvät arviointivirheet voivat toteutuessaan olla vahingollisia ja riskiä hallitaankin jälleenvakuutuslajin rakenteeseen sisältyvällä EML-murtumasuojalla.

Jälleenvakuutuslajiin liittyvää riskiä hallitaan hallituksen vahvistamien jälleenvakuutuslajin ja jälleenvakuutuslajin hankintaohjeen avulla. Jäl-

leenvakuutuslajin ja -ohjelmia suunniteltaessa otetaan huomioon vakuutuslajin rakenne, vakuutuslajien erilaiset volyymit, riskien mahdollinen kumulatio sekä vakavaraisuuslajin. Näiden tekijöiden perusteella asetetaan vakuutuslajikohtaiset omapidätysrajat, jotka määrittelevät suurimmat omalla vastuulla pidettävät määrät yksittäisissä riskeissä.

Jälleenvakuutuslajiksi hyväksytään vain luottoluokituksestaan riittävän vakavaraisia yhtiöitä. Suurin osa jälleenvakuutuslajista on sijoitettu yhtiöihin, joiden luottoluokitus on Standard & Poor'sin mukaan vähintään (A). Jälleenvakuutuslajin hankitaan hajautetusti riittävän useilta jälleenvakuutuslajin antajilta hallituksen asettamien limiittien perusteella. Jälleenvakuutuslajin saatavuuteen ja suojien aukottomuuteen liittyviin riskeihin varaudutaan tiiviillä ensi- ja jälleenvakuutuslajin yhteistyöllä tekemällä ensivakuutuslajin sopimuksiin ja -tarjouksiin tarvittavat muutokset ajoissa.

10.5 Sijoitustoiminnan riskienhallinta ja prosessit

Sijoitustoiminnan riskit koostuvat markkina-, vastapuoli- ja likviditeettiriskeistä.

Markkinariskeillä tarkoitetaan varojen ja vastuiden arvojen muutoksia, jotka johtuvat taloudellisten muuttujien kuten korkojen, valuuttakurssien, osakkeiden hintojen tai kiinteistöjen hintojen, muutoksista. Keskittymäriskit luetaan tässä markkinariskeiksi samoin kuin Solvenssi II -kehikossa. Keskittymäriskkejä syntyy varojen liiallisesta keskittymisestä esimerkiksi yksittäisiin vastapuoliin, maantieteellisesti tai toimialoittain. Luotto- ja vastapuoliriskeillä tarkoitetaan riskiä, että lainan, transaktion, johdannaissopimuksen tms. vastapuoli ei kykene selviytymään sopimuksen mukaisista velvoitteistaan. Likviditeettiriskeillä tarkoitetaan rahoituslikviditeetti- tai markkinalikviditeettiriskeistä. Edellinen johtuu rahoitustarpeiden ja -lähteiden eriaikaisuudesta. Jälkimmäisellä tarkoitetaan riskiä, jossa sijoitusomaisuutta ei kyetä muuttamaan käteiseksi riittävän nopeasti.

Yhtiön hallitus käsittelee vähintään vuosittain tai tarvittaessa yhtiön sijoitussuunnitelman, jossa se määrittelee sijoitustoiminnan tavoitteet, markkinariskienoton tavoitetasot ja riskienoton rajat huomioiden yhtiön vakavaraisuuden, strategiset tavoitteet, vakuutusvastuiden sijoitustoiminnalle aiheuttamat vaatimukset sekä taloudellisen toimintaympäristön. Sijoituslajinotto konkretisoituu sijoitusten strategisessa allokaatiossa, joka sisältää sijoitusomaisuuden omaisuuslajikohtaiset neutraalipainot ja sallitut vaihteluvälit. Suunnitelmassa kuvataan lisäksi muut sijoittamista ja sijoituslajinottoa

koskevat rajoitteet, riskien- ja vakavaraisuudenhallinnan ohjaus- ja raportointiprosessit sekä toimenpiteet, joilla varmistetaan riskienoton ja vakavaraisuuden säilyminen tavoitteiden mukaisissa rajoissa.

Ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden (pl. Suomen Vahinkovakuutus Oy) välisessä yhteisvastuusopimuksessa kuvattu vakavaraisuusliikennevalokehikko on yhtiöiden vakavaraisuuden ja sijoitustoiminnan riskienoton ohjauksen keskeinen työkalu. Kehikko perustuu viranomaismallin mukaiseen vakavaraisuuteen, joka luokitellaan liikennevalovyöhykkeisiin, joille on määritelty johdon toimenpiteet. Vihreällä vyöhykkeellä vakavaraisuus on tavoitellulla tasolla ja varainhoitajat toimivat normaaliin tapaan mandaattinsa mukaisesti. Vaaleanvihreällä vyöhykkeellä vakavaraisuuden ja markkinariskien seuranta tulee tiivistää. Keltaisella vyöhykkeellä markkinariskejä ei ole hyväksyttävää aktiivisesti kasvattaa. Punaisella ja mustalla vyöhykkeellä edellytetään aktiivisia toimenpiteitä markkinariskien vähentämiseksi ja vakavaraisuuden vahvistamiseksi.

Ryhmän taseenhallintatoiminto valmistele yhtiöille sijoitusten strategista allokaatiota koskevat esitykset. Taseenhallintatoiminto arvioi yhtiön valitsemien strategisen allokaation sopivuutta hyödyntäen esimerkiksi erilaisia stressitestejä ja antaa yhtiöille tätä koskevan lausunnon. Ryhmän taseenhallintakomitea seuraa yhtiöiden markkina- ja taseriskejä ja antaa tarvittaessa yhtiöille näitä koskevia suosituksia. Koska strateginen allokaatio edustaa pitkän aikavälin tavoitteita, sitä muutetaan vain painavista syistä, jotka voivat liittyä esimerkiksi muutoksiin taloudellisessa toimintaympäristössä, yhtiön vakavaraisuudessa, vakuutuskannassa, sijoitusten pitkän aikavälin tuotto- ja riskiodotuksissa, yhtiön asiakashyötystrategiassa tai vakavaraisuusstrategiassa tms.

Yhtiön vastuullinen matemaatikko tekee yhtiön hallitukselle vähintään vuosittain tai tarvittaessa sääntelyn mukaisen selvityksen vastuuvelan, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden riskienhallinnalle ja sijoitustoiminnalle asetamista vaatimuksista.

Ryhmän riskienhallintatoiminto vastaa markkina-, luotto- ja vastapuoli- sekä likviditeettiriskien tunnistamisesta, mittaamisesta, valvonnasta ja raportoinnista. Riskejä mitataan ja seurataan Solvenssi II -vakavaraisuuskehikon viranomaismallin mukaisesti sekä yleisesti käytössä olevilla menetelmillä ml. stressitestausta. Riskejä hallitaan sijoitussuunnitelmassa asetetuilla sijoittamista ja riskienottoa koskevilla rajoitteilla, joilla varmistetaan myös varojen riittävä hajautus strategisen allokaation omaisuusluokkien sisällä. Tarvittaessa riskejä vähennetään allokaatiomuutoksilla.

Korkojen muutos vaikuttaa korkoherkkien sijoitusten, korkojohdannaisten ja vastuiden arvoihin. Tätä taseen korkoriskiä hallitaan huomioimalla vastuiden rakenteellinen korkoriski sijoitusten strategista allokaatiota muodostettaessa.

Luottoriskiä hallitaan määrämuotoisella, kattavalla ja huolellisella analyysillä luotonmyöntöprosessissa, luottoehtoihin sisällytettävillä vakuuksilla ja kovenanteilla, kohteiden jatkuvalla seurannalla sekä luottokannan riittävällä hajauttamisella.

Pankkivastapuolten käyttöä seurataan ja rajoitetaan ryhmätasolla huomioiden mm. vastapuolten koko ja luottoluokitus ja siten että altistukset ovat riittävästi hajautettu. Jälleenvakuutuksesta syntyvää vastapuoliriskiä hallitaan jälleenvakuutusohjelman mukaisesti.

Riittävän maksuvalmiuden varmistaminen epäsuotuisassakin tilanteessa niin lyhyellä- kuin pitkällä aikavälillä on yksi keskeinen sijoitusten strategisen allokaation muodostamisessa huomioitava tekijä. Säännöllinen likviditeetin seuranta kattaa sekä vakuutusliiketoiminnan että sijoitustoiminnan ja huomioiden sekä rahoitus- ja markkina-likviditeettinäkökulmat.

Pitkän aikavälin markkinaskenaarioiden vaikutusta yhtiön vakavaraisuuteen tarkastellaan vuosittain laadittavassa riski- ja vakavaraisuusarviossa (ORSA) sekä vuosineljänneksittäin toteutettavassa sisäisessä vakavaraisuusraportoinnissa.

10.6 Operatiivisten riskien hallinta

Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Juridiset/oikeudelliset riskit ja tapahtuma-/vahinkoriskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin. Toiminnan suunnittelun riskeillä tarkoitetaan vuosisuunnittelun valintoihin, tavoiteasetantaan ja liiketoiminnan muutostilanteisiin sisältyviä riskejä. Operatiivisten riskien hallinnan lähtökohtana on pyrkiä ehkäisemään riskien toteutumista ja minimoimaan riskeistä aiheutuvia vahinkoja.

Operatiivisten riskien hallinnan keskeisimmät osa-alueet ovat riskien kattava tunnistaminen, arviointi ja raportointi eri organisaatioissa ja eri riskialueilla sekä toiminnan laadun ja oikeellisuuden varmistaminen valvonta- ja kontrollitoimenpiteillä.

Operatiiviset riskit kartoitetaan määrämuotoisella riskien kartoitusmenetelmällä vuosittain osana vuosisuunnitteluprosessia sekä aina riskitilanteen olennaisesti muuttuessa. Kartoituksissa tunnistetut riskienhallintatoimenpiteet kytetään osaksi eri liiketoimintayksiköiden vuosisuunnitelmia. Lisäksi jokaisesta hankkeesta, projektista ja merkittävästä liiketoiminnan muutostilanteesta laaditaan aina erillinen riskikartoitus.

Prosesseihin sisältyvien valvonta- eli kontrollitoimenpiteiden avulla varmistetaan toiminnan oikeellisuudesta ja laadusta. Osana operatiivisten riskien hallintaa kirjataan toteutuneet riskit ja läheltä piti -tapahtumat sekä tarvittavat jatkotoimenpiteet ryhmän riskitapahtumarekisteriin. Toiminnan häiriöiden ja virheiden sekä operatiivisten riskien aiheuttaminen tappioiden raportointi viranomaisille toteutetaan asetettujen vaatimusten mukaisesti.

Toiminnan jatkuvuuden hallinta varmistetaan jatkuvuus- ja valmiussuunnitelmien säännöllisellä päivittämisellä ja testauksella. Ryhmän yhtiöt ovat vastuussa toimintansa asianmukaisesta järjestämisestä, niihin kuuluvista velvoitteista ja toiminnan jatkuvuuden hallinnasta myös kaikkien ulkoistettujen toimintojensa osalta.

Operatiivisten riskien hallitsemiseksi on lisäksi erillisiä menettelytapoja ja ohjeistuksia mm.:

- prosessiriskien hallintaan
- järjestelmäriskien hallintaan
- juridisten riskien hallintaan
- turvallisuusriskien hallintaan
- tietoturvariskien hallintaan
- hankkeiden ja projektien riskienhallintaan
- vakuutettavissa olevien riskien hallintaan (oma vakuutusturva)

10.7 Toimintaympäristön ja strategian riskien hallinta

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyviä riskejä ovat mm. yleisen toimintaympäristön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksen, kilpailun ja kilpailijoiden, omien strategisten valintojen ja yhtiöryhmänä toimimisen ja ryhmäsijoitusten riskit.

Toimintaympäristöön ja strategiseen tahtotilaan liittyvät riskit kartoitetaan ja niiden merkittävyys arvioidaan vuosittain vuosisuunnitteluprosessin yhteydessä. Menettelynä on ohjeistettu itsearviointi. Tunnistettujen riskien vähentämiseksi ja pienentämiseksi sekä mahdollisuuksien hyödyntämiseksi vastuulli-

set tahot suunnittelevat ja toteuttavat riskienhallintatoimenpiteitä, jotka toteutetaan osana vuosisuunnitelmia. Oleellinen osa strategisten riskien hallintaa on strategisten kehityshankkeiden yhteydessä toteutettava riskienhallintatyöskentely. Riskitilannetta käsitellään säännöllisesti hankkeiden ohjausryhmissä. Strategian toteuttamisen riskejä hallitaan strategiamittaristojen määrittelyllä ja säännöllisellä seurannalla.

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen allekirjoitukset

Hämeenlinna 5 päivänä maaliskuuta 2024

Markku Äijälä
hallituksen puheenjohtaja

Joni Lehtonen
Hallituksen varapuheenjohtaja

Krista Pohjola

Timo Simula

Miia Antin

Petri Heino

Lauri Riekkola
toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Loimaa 18. päivänä maaliskuuta 2024

KPMG Oy Ab

Petter Westerback

KHT